

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2018. ŐSZ

Szerkesztői sorok

Stafétaváltás. A stafétaváltásnak az a lényege, hogy a futó átveszi az előzőtől a stafétat, és lefutja ugyanazt a kört, amit az elődje. Az eredmény azonban közös lesz. Most, amikor Kovács László barátomtól – akit a bajai gyülekezet lelkészévé választott, így elköltözött az Egyházkerületből – átveszem a stafétát és nekiiramodok. Az első méterek eredménye ez a mostani újság.

Olvasóinknak így ajánlom az igemagyarázatokon túl Túróczy Zoltánról való megemlékezésünket és az evangélikus tanításunk alapjaihoz tartozó tanulmányokat. A szokásos kerületi és megyei beszámolókat követően nyitunk és kitekintünk, arcképet mutatunk és fiatalokat szólítunk meg. Van tehát sok élvezetes és mély olvasmány, melyhez élményteli olvasást kívánok.

Eddigi főszerkesztőnknek pedig sok áldást kérünk további munkájához, hogy még sokszor és sokféleképpen adhassa át ezt a stafétát a célba érésig!

És, hogy mi is az a staféta, amit hordozunk tovább ...

Koczor György
mb. főszerkesztő

A staféta

2013 őszén, öt éve indult ismét útjára a Dunántúli Harangszó. Az első számban, mint megbízott főszerkesztő, főlvázoltam az újság általam elképzelt szerkezetét:

„A lutheri evangélikus tanítást komolyan vevő, igényes és érthető tartalommal szeretnénk tájékoztatni és

tanítani az Olvasót, hiszen a tanulásra mindig szükségünk van. Az újságot előlről lapozva az alaphang-összhang-visszhang föl nem cserélhető sorrendjét követjük. Az alaphang Isten ígéje rövid igemagyarázatként. Ezt követi az Egyház kétezer éves tanításával való összhang, rövid teológiai és egyháztörténeti tanulmány formájában. Minden egyéb, ami kerületünk életében történt, az előző kettőre adott visszhang egyházi életünkben. Az egyházmegyéek eseményeiről tudósító oldalak mellett állandó helye lesz a püspök és a kerületi felügyelő gondolatainak az Egyházkerület eseményeire reflektáló rovatban.”

Visszatekintve az elmúlt öt évre, először is Isten iránti hálával, és szerkesztőtársaim felé megfogalmazott köszönettel úgy látom, hogy öt éven át az idézetben megfogalmazott mederben, és a vállalt határidőre került az Olvasó kezébe az újság.

Megköszönve az Olvasók hűségét, biztatását és építő kritikáit, most átadom a stafétát, mert a Déli Egyházkerületben folytatom lelkészi szolgálatomat. Az Egyházkerületi Elnökség felkérte Koczor György testvéremet és barátomat, hogy ő folytassa tovább a munkám. Ezért biztos lehetek abban, hogy az újság szerkesztése megbízható kézbe kerül.

A címlapon látható kép, amint a Dunántúli Harangszó „alaphang-összhang-

visszhang” hármasa is, a 3-as szám üzenetének fontosságát húzza alá. A kép egy, a bajai Szentháromság-szobor előtt elhelyezett, háromlábú állványra akasztott bográcsot jelenít meg, amelyben halászlé készül. Újságunk első, 2013 szeptemberében megjelent példányának címlapján a híres orosz festő, Rubljov Szentháromság-ikonja látható. A Szentháromság Isten ad egyedül életünk számára olyan biztonságot és stabilitást, mint amilyet a bográcsstartó állvány a maga három lábával biztosít a főzőedénynek. Az egészséges lelki és testi táplálék elkészítéséhez egyaránt nélkülözhetetlen a jó alapanyag, amely megbízható, tiszta forrásból származik. Isten, önmagunk és a másik ember irányában élt életünk hármassága, egész-sége is attól függ, hogy milyen lelki és testi táplálékkal élünk. Isten ígéjével, magával Krisztussal, vagy valami mással, amellyel Őt pótoljuk. Egészséges, vagy ártalmas, hamisított táplálék kerül-e lelki asztalunkra? Tovább is lehetne folytatni a hármasság üzenetének izlelgetését, de most befejezésül gondoljunk Jézus tanítványaira, akik halászból emberhalásszá lettek. És megkockáztatom: miután Isten kezében helyére került az életük, talán még a halászlét is finomabban készítették...

Kovács László lelkész
Fotó: Dr. Sramó András

RÁC ERNŐ SZAKONYI LELKÉSZ 1953-AS IGEHIRDETÉSE Jn 5,45-47 ALAPJÁN

Jézus mondja: Ne gondoljátok, hogy én foglak vádolni benneteket az Atyánál. Van, aki vádol benneteket: Mózes, akiben ti reménykedtek. Mert ha hinnétek Mózesnek, hinnétek nekem: mert ő én rólam írt. Ha pedig az ő írásainak nem hisztek, akkor az én beszédeimnek hogyan hinnétek?

Hit dolgában a legtöbb ember felületes. Ezért gondolják sokan magukat szakértőnek benne. Régi hibája ez az embereknek, abból ered, hogy Isten gondolata más, mint a mi gondolatunk, és ezt nem akarjuk tudomásul venni. Ezért esett ebbe a felületességbe még az egyébként igen alapos és komoly farizeusság is. A felületességnek pedig mindig hitbéli eltévelyedés a következménye. Ezt a farizeusokról hamarosan meg is állapítják az emberek, legelőbb azok, akik velük egy úton haladnak. És abban, ahogyan megállapítják, rendszerint nincsen igazuk. Mi igyekezzünk Jézusra figyelni, hogy bűnös önzésünk meg ne csalhasson. Alapigénkben Jézus hitbéli eltévelyedéseket igazít helyére.

Én nem vádolok titeket. A farizeusok látják, hogy Jézus élete más, mint az övék. Az Atyával való kapcsolata határozott ellenségeivé teszi őket. Szeretnék eltávolítani útjukból, mint az Atya ellenségét. Vitába szállnak vele, megszegyenülnek. Forr bennük a tehetetlen harag. Ez vallásos harag, Isten védelmében. Ezen keresztül szemlélik Jézust. Bizonyosra veszik, hogy Jézus is ugyanígy haragszik rájuk viszonzásképpen, ha nem mutatja is. Tehát Jézusban vádolókat látnak.

Hiába üzentek meg már régen az Isten, hogy „Békesség fejedelme” léssen, nem hiszik. Hiába tesz róla bizonyosságot Keresztelő, hogy „Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit”, nem hiszik. Hiába mondja, hogy nem azért jött, hogy kárhoztassa a világot, hanem hogy üdvöztse, nem hiszik. Makacsul ragaszkodnak a maguk véleményéhez: Jézus vádló. Elébe hurcolják a tetten kapott asszonyt, akit a törvény vádol, vádolod te is. És csodálkoznak, hogy mégis megmenti, ahelyett, hogy vádolná. Látják bűnösök társaságában, és megbotránkoznak rajta, miért nem vádolja őket? Indul Zákeushoz, háta mögött felmorajlanak: bűnös emberhez megy be? Miért nem vádolja a megvetett fővámszedőt? Mikor könnyeivel mossa és hajával törli a bűnös asszony, még prófétaságát is kétségbe vonják, mert nem utasítja vissza vádolóan a bűnös ember szeretetét.

Micsoda érthetetlen Jézus magatartása! Hiszen minden józan ember felháborodik és ítéletet mond, amikor látja a bűnt! Milyen barátságba kerülne vele, ha együtt vádolná azokat, akik a törvényt nem tartják meg pontosan. Jézus azonban nem hajlandó vádló lenni. Ő a vádlottak és elítéltek Megtartója. Ezért mondja nekik: én nem vádolok titeket. Ti vagytok legtovább tölem, de nem vádolok titeket. Én a Védő vagyok, a vádat más képviseli. Éppen az, akiben ti bizakodtok.

A másik hitbéli eltévelyedés, amelyet Jézus helyreigazít, a törvény feladatát világítja meg. Különös dolog, hogy azok a farizeusok, akik magukat Ábrahám magvának tartják és Mózes székében ülnek, mint Isten akaratának hivatalos képviselői e világon, nem ismerik a törvény feladatát. A törvény alapján vád alá helyeznek mindenkit, mégis úgy vélik, hogy nekik védelmezőjük lesz ugyanaz a törvény.

Izrael hamar rájött arra, hogy a törvény nem gyerekjáték. De nem kérdezte meg: Uram, miért ilyen nehéz a Te törvényed? Hanem vagy könnyíteni igyekezett a törvényen, vagy a számonkérés jóhiszeműségében bizakodott, vagy már annyira eltévelyedett, hogy saját magát a törvényen kívül valónak képzelte. Alig találkozunk a felelősség olyan kétségbeejtő komolyságával, mint az 51. Zsoltárban. Dávid érezte és tudta, hogy a törvény vádol. Az a feladata, hogy vádoljon, és nem az, hogy igazoljon. Jézus ezt adja tudomására a farizeusoknak: hamis a reménységetek, ha „Mózesben” reménykedtek. Éppen az lesz a vesztetek, hogy nem ismeritek a törvényt. Ha hinnétek a törvényben, akkor kétségbeesetten menekülnétek hozzám. Isten éppen azért gyakorolta szeretetét Izraelen, hogy a törvény állandó vádjá alá helyezte, s így kénytelen legyen keresni a Megváltóban számára elkészített kegyelmet. Mivel a törvény képviselői nem ismerték igazán a törvényt, nem juthattak Krisztus által Isten kegyelméhez sem.

A törvény ma is érvényben van. Minden parancsolata szent egyetértésben összefog, hogy téged kárhoztasson. Hiába bujkálsz, hiába erőlködöl. Ha nem tudta betölteni Mózes, Dávid, Pál, akkor neked sem sikerül. Ha ezek nem voltak áldott kivételek, te sem menekülhetsz. Nem lehet megszökni a felelősség alól. Biztos a kárhozatod!

A menekülésnek egyetlen lehetősége van. Menekülj Jézushoz! Nála nem törvény fogad, hanem evangélium. Nála van az igazság, a kegyelem. Ő nem vádol, hanem védelmez. Törvényt és evangéliumot azért prédikáltat egyházában, hogy idejében felismerhesd a fenyegető veszedelmet, és igénybe vehesd idejében az ő védelmét. Ez Jézus hívó szava hozzád.

Vajon figyelsz-e rá?

A farizeusok kitarítottak tévelygésük mellett, mert az emberek tévedéseikhez makacsul ragaszkodnak. Jézus hívó szavára ezért nem figyeltek. Jézus senkit sem kényszerített arra, hogy védelmét kérje, de mindenkinek felkínálta magát. Bárcsak elfognád védelmező szeretetét!

SZEPTEMBER

(Isten) Szépen megalkotott mindent a maga idejében, az örökkévalóságot is az emberi értelem elé tárta, de az ember mégsem tudja felfogni Isten alkotásait elejétől végig, amelyeket megalkotott. (Préd 3,11)

Ha a természetre nézünk, látjuk, mennyi gyönyörűség van ott. A virágok, az állatok... ez mind csodára indít. Ha látjuk gyermekünk mosolyát, őszinteségét, szüleink gondolkodását, bölcsességét, barátaink szeretetét, közelségét... ez is elgondolkodtat bennünket és hálás szívvel köszönjük Istennek, hogy részesei lehetünk ennek a csodának. Ha egy helyzetben, amelyben nem láttunk kiutat, csak kudarcot, de amelyben viszont valami csodával reménység lobbant, út mutatódott, szavakkal nehezen tudjuk megfogalmazni ezt a csodát. Igen, részesei vagyunk Isten csodás tetteinek. A világ, az ember, az események... ez mind arra mutat, hogy ezt valaki nagyszerűen megalkotta, ezt valaki nagyszerűen megrendezte.

Isten. Ő az, aki a szépen megalkotott mindent a maga idejében. Ő az, aki csodákat művel ott is, ahol azt végképp nem várnánk. Ő az, aki számára nem vagyunk közömbösek. Ő az, aki törődik, gondoskodik, mindenek ellenére. De Isten nem csak most, és itt cselekszi a csodákat, de Ő az embernek egy tovább látást is nyújt. Az örökkévalóságra. Túl a horizonton. Oda, ahová a mi korlátjaink miatt csak nehezen jutunk el. Isten megalkotott mindent. Az örökkévalóságot is. Habár az emberi értelem képtelen ezt felfogni, képtelen ezt befogadni, mert meghaladja erőnket, tudásunkat, tapasztalatunkat. De ez az amit hittel a miénk lehet. Ez az, amit most csak tükör által látunk, de egyszer kimondhatatlan csodában lesz részünk.

Ennek tudatában élni sokkal könnyebb, sokkal reményteljesebb, csodásabb. Mert tudjuk, hogy van Istenünk, aki itt és most mindent megalkotott, de aki az örökkévalóságot is biztosítja nekünk. És ez egy csoda. Ámen

Sokola Erika

OKTÓBER

Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtásom. Zsolt 38,10

A 38. zsoltárt, amelyet Dávid királynak tulajdonítanak, a betegek imádságának nevezik. Dávid király leírja azt a helyzetet, amellyel sokan találkozunk, a bűneink vagy az Isten iránti engedetlenség miatt, vagy amikor súlyos betegség jön ránk, és amikor máshol nem találunk valódi meghallgatást és vigaszt, csak Istennél. Ez egy elkeseredett, szenvedő, egészségre vágyó, vagyis üdvösségre vágyó ember kiáltása, aki a Teremtőhöz fordul. Leírja saját állapotát, tökéletlenségét és bűnösségét, fájdalmát és a szabadulás iránti vágyát. És őszintén teszi ezt, szépítés nélkül. Megváltójához kiált segítségért a következő szavakkal: „Ne hagyj el engem, Uram, Istenem, ne légy távol tőlem! Siess segítségemre, Uram, szabadítóm! !” (Zsolt 38, 22-23) Ma is aktuális ez a kiáltás azoknak, akiket nyom a bűnei súlya Isten előtt, azoknak, akik olyan betegségtől szenvednek, ami elveszi az életerejükét, aki szenved, aki kétségbeesett, de mindazonáltal vigasztalást és békét talál az Úrban.

Nemrégiben a helyi kórházban tett látogatásom után a főbejáratnál találkoztam az egyik jól ismert és elkötelezett hívővel, aki egy rokonát jött meglátogatni. Egy fiatal férj a gyári munka után húsvét idején belázasodott, ami váratlanul felerősödött. Az orvosok megállapították, hogy egy halálos baktérium támadta meg. 24 órán belül megöli az embert. Csak a kórház azonnali beavatkozása és a klinikai központba való áthelyezés tette lehetővé a férfi számára, hogy csodával határos módon túlélje. De a következmények súlyosak voltak. Mindkét lábát amputálták, és csak most lassan tért vissza az életbe kerekesszékből. A húsvét és az azt követő napok azóta számára a második születésnapja. Milyen szimbolikus. Krisztus halála és feltámadása, amit húsvétkor ünnepelünk, számára is a halál és a kómából való ébredés napja lett.

Amikor a zsoltáros szavaira gondolunk, olyan embert látunk a szemünk előtt, aki tudatában van a tökéletlenségének, és aki másfelől harcol egy olyan súlyos betegség ellen, amely veszélybe sodorja az egészségét vagy akár az életét. Dávid királyra jellemző, hogy őszinte és mély kapcsolata volt az Istennel, már egészen fiatal kora óta. Mindazonáltal életében minden áldás mellett sok rosszat, fájdalmat is megtapasztalt. De soha nem adta fel. Mindig előkerült egy kijelentés az életében: „Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtásom.”

A 38. zsoltár arra bátorít, biztat és hív minket, hogy életünk nehéz és fájdalmas pillanataiban is tartsunk ki a mi Mennyei Atyánk szeretetében és ne essünk kétségbe. Sokszor a dolgok nem pontosan úgy történnek, ahogyan szeretnénk, vagy várnánk, de minden nap, minden pillanat, amit Isten nekünk ajándékozik, legyen a hála és az Ő neve dicsőítésének pillanata. „Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtásom.”

Leon Novak

NOVEMBER

„És a szent várost, az új Jeruzsálemet is láttam, amint alászáll a mennyből az Istentől, felékesítve, mint egy menyasszony aki férje számára van felékesítve”. (Jel 21,2)

Krisztus után kb. 90-et írunk. János Patmosz szigetén van száműzetésben, valószínűleg kényszermunkán az ottani bányákban. Sok keresztyént megöltek, sokan rabságban sínylődtek, a többiek üldözöttek lettek főként azért, mert nem engedelmeskedtek a frissen bevezetett császárimádat parancsának. Némelyek azon is elkeseredtek, hogy hatvan esztendő után sem valósult meg reménységük: Krisztus visszajövele. Ebben a helyzetben nem csoda, hogy megrendült a hit, veszélyben volt a gyülekezetek léte. János, írásával melyet a hét gyülekezetnek küld, vigasztalni, erősíteni akar: testvérek, legyetek állhatatosak! A hitnek meglesz a gyümölcse! Isten mindenkinek, aki hű marad, szent várost készít, amely olyan gyönyörű, mint a felékesített menyasszony! Ebben az új városban Isten gyermekeinek élete olyan lesz, mint egy nagy ünnep, egy vig lakodalom. A Jelenések könyvéből származó idézet november havának a vezérigéje. Mikor ezeke az szavakat olvassuk, mögöttünk van már a „szőlő és lágy kenyér” ünnepe, a „barométer esőre áll”, kedélyünk is nyomott a szürke, nyálkás időben. Halottak napja, ítélet, majd örökkévalóság vasárnapja sem kedvjavitók, hiszen útjaink a temetők, gondolataink pedig az elmúlás felé irányulnak. Ez az ígerész nyilván vigasztalás: Isten gondoskodása örökkévaló. A világ és minden, ami benne történik, az Ő kezében van. Sem császári hatalom, sőt még a halál sem tudja megtörni az ember felé irányuló szeretetét. Én viszont ennyivel nem elégszem meg. Csak azért sem, mert az a szent város, az ott való örökélet ugyan hit és reménység, de csak arra pislogni, vágyakozni, nem változtat meg most semmit. Pedig meg tudnánk teremteni a szent városnak ha csak visszképét is, itt közöttünk. Egy bátorító szó, egy önzetlenül segítő kéz mosolyt csal az arcra, kiegyenesül a testi vagy lelki teher alatt görnyedő gerinc. Ha az ígének nemcsak hallgatói (olvasói) vagyunk, hanem cselekvői is, már itt is sokat tehetünk, hogy megtapasztaljuk: íme az Isten országa közöttetek van! (Lk 17,21)

Mesmer Otto

Isten embere

125 éve született és 70 éve lett dunántúli püspök Túróczy Zoltán

A címet nem e sorok írója fogalmazta, nem a 2002-ben megjelent kétkötetes vaskos Túróczy-könyv címet is választó szerkesztői, és nem is azok, akiknek az életében Isten eszköze volt Túróczy Zoltán, hanem ő maga, akire a jeles évforduló alkalmából emlékezünk. Kovács Géza akkori győri lelkész, a püspök utolsó éveinek lelkipásztora, gyóntatója 1971. november 26-án temetési igehirdetésében idézte őt: „Újtemplomi utolsó igehirdetésében mondotta, hogy egyetlen vágya van: tartsák őt Isten emberének. Ez neki elég. Isten embere volt.” (IE 79)

A három egyházkerületben háromszor megválasztott és háromszor félreállított püspökre emlékezünk. Papi, püspöki és a mindkettőt végig átható hatékony és hatásos igehirdetői-evangelizátori szolgálatának örökségéből még szemelgetni is alig van lehetőség.

A jubileumi esztendő nem alkalmas arra, hogy gazdag – de egy-két ponton vitatott – szolgálatát elemezzük. Csak utalok három püspökségének kereteire, és elhangzott székfoglalóiból idézek néhány, általam jellemzőnek gondolt mondatot. Ehhez segítségül hívom az említett könyvet. **Tiszai Egyházkerület** (székhelye Nyíregyháza), 1939–1948; de 1945 májusától 1948 júniusáig az ellene folyó koncepciók miatt nem gyakorolhatja hivatalát. „Nem elég-szem meg tehát azzal a felvigyázó szolgálattal, amely csupán az egyházi élet rendetlenkedőit akarja megfegyelmezni,

hanem e mellett a negatív szolgálat mellett a pozitív irányítást is kötelességemnek tartom. Tudom, hogy az Ágostai hitvallás és egyházi törvényeink szerint a püspököknek mire van hatalma, és azzal élni is akarok, de tudom azt is, hogy az Ágostai Hitvallás szerint » a püspököknek nincsen hatalmuk arra, hogy az evangélium ellenére rendeljenek el valamit «. Lelkiismeretemet fogva tartja Isten igéje. Márpedig ne féljetelek soha hatalmat adni annak a kezébe, akinek a lelkiismeretét fogva tartja Isten igéje.” (IE 431)

„Az egyház nem vallásos célú társulat, azonos vallási típust vagy célkitűzéseket képviselő embereknek emberi közössége. Az egyház Krisztus misztikus teste. Nem emberek alapították, és nem emberek tartják fenn. Isten Szentlelke hozta létre, az »hívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli, és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben« (Luther Kis Kátéja). A feje az Úr Jézus Krisztus. Nemcsak úgy mint dísz, hanem úgy is, mint aki kormányoz és uralkodik. Ez az anyaszentegyház látható, ha a keresztről botránnya alatt elrejtve éli is a tulajdon életét.” (IE 432)

Dunántúli Egyházkerület (székhelye Győr), 1948 decemberétől 1952 februárjáig, amikor a kommunista állam nyomására lemond.

„Azt mondják – én nem tudom –, hogy az a politikai beállítottság, amelyet ma a reakció gyűjtőfogalma alá szoktak vonni, itt Dunántúl, ha nem is a leghangsúlyosabb, de mindenesetre a legelterjedtebb. Mondom, én ezt nem tudom, azt azonban tudom, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban talán itt vannak a legtöbbben, akik hol értetlenül, hol fejcsóválva, hol gyanakvással, hol önző gyanúsítással szemlélik az állam és egyház közötti

békességnek azt a politikáját, amelyet folytatok.

Ebben a kérdésben az utóbbi napokban fontos esemény történt. Zsinatunk elfogadta az állammal kötendő egyezség tervezetét, s az egyezség ünnepélyes aláírása is megtörtént. Egyházunk legmagasabb fóruma üttette rá tehát a békeség egyházpolitikájára a maga hitelesítő pecsétjét.” (IE 442–443)

Északi Egyházkerület (székhelye Budapest-Budavár): 1956. november 3-án felkéri a püspöki hivatal ideiglenes vezetésére, ’57. február 6-án Ordass Lajos iktatja be.

„Sejtem, azt is mondhatnám, hogy látom, mi az én átmeneti rendeltetésem: kivezetni egyházunkat az északi kerület

területén a bizalmi válság okozta kátyúból, s beindítani azt az új egyházi életet, melyért az 1956. év nyári konferenciáin lelkészeink küzdöttek. Látom azonban azt is, hogy ha az egyházban az élen álló nem veszi észre Isten figyelmeztetését arról, hogy lejárt rendelt ideje, s ragadományként ragaszkodik a vezérséghez, mindig bekövetkezik az egy-

házban a dekadencia. ... nem akarom erre a sorsra juttatni az egyházat, azért már most kérem a kerületet, hogy ha majd úgy látom, hogy elmondhatom: »Elvégeztem a munkát, amelyet reám bízta!« (Ján 17,4), mikor hitem szerint lejárt a rendelt időm, akkor engedjen vissza békességgel a pusztába, ahonnan kihívott.” (IE 448) – Ez a reménysége nem teljesedett, mert ’57. december 4-én állami nyomásra elhagyja hivatalát.

Végül Olvasóink figyelmébe ajánlom a Túróczy-hagyaték Alapítvány honlapját, amely segíthet az emlékezésben, de hasznos lehet a Túróczy-kutatók számára is: <https://turoczy.lutheran.hu/>

Ittész János

¹ ISTEN EMBERE – Túróczy Zoltán evangélikus püspök (1893–1971). Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest 2002 (Az idézetek után IE rövidítés és oldalszám mutat a forrásra.)

A vegyes házasságról

„Vegyes házasságok bármely fél papja előtt törvényesen köthetők. A vegyes házasságokból származó gyermekek közül a fiak atyjoknak s a leányok anyjoknak vallását követik.” A Magyar Országgyűlés a kiegyezést követően 150 évvel ezelőtt foglalta törvénybe a különböző keresztény felekezetek egyenjogúságát. Az idézett 53/1868. törvény cikk többek között a vegyes házasságokról és azokban született gyermekek kérdéséről is rendelkezik, megszüntetve sok korábbi visszaélést. Számos kérdés persze ma is felmerül ezzel kapcsolatban: cikkünk ezeket igyekszik csokorba gyűjteni.

Magyarországon a történelmi egyházak közül az evangélikus felekezet a legkisebb, így ennek szinte szükségszerű következményként újra és újra konstatálnunk kell, hogy tagjaink nemcsak a saját felekezetükből választanak párt maguknak. Saját tapasztalatomból kiindulva a szintisza evangélikus párok aránya a 20%-ot sem éri el. Kétségtelen tény, hogy régen sokkal nagyobb szerepe volt a felekezeti hovatartozásnak, napjainkra szinte természetessé vált, hogy a párválasztás során a felekezeti identitás alárendelt szerepet játszik, a fiatalok nem azzal kezdik az ismerkedést, hogy melyik felekezethez tartozol.

Mindezek ellenére, hogy a mai fiataloknál már alárendelt szerepet játszik a felekezeti hovatartozás, fontos megemlítenünk a tanításbeli különbségeket és az ebből fakadó plusz kihívásokat.

Felekezetek közötti különbségek:

Az első lényeges különbség mindjárt az egyházi esküvő és a házasság definiálásából származik, hisz a protestáns egyházak és a katolikus egyház másképpen tekintenek erre a szövetségre. **A katolikus egyházban a házasság szentség és egyházjogi fogalom, a protestáns egyházakban a lelkész megáldja az anyakönyvvizető előtt kötött házasságot.**

A keresztény egyházak mindegyike egyetért abban, hogy a házasság életre szóló és monogám. Ebből fakad a feltétlen házastársi hűség követelménye. A keresztény házasság különböző vonásai közül az egész életre szóló elkötelezése, felbonthatatlansága a leginkább vitatott a modern társadalomban. Itt csapnak össze az érvek a világi és a keresztény értelmezés között. Együttal olyan területe ez a házasság értelmezésének, ahol a római katolikus és protestáns nézetkülönbség vagy inkább gyakorlat is egymásnak feszül.

Az elváltak újrakesztésének a különbözősége is abból adódik, hogy amíg a katolikus egyház a kánonjogot veszi figyelembe, addig a protestáns felekezetek az állami jogot. Tehát egy római katolikus addig nem köthet új házasságot, amíg az előzőt az egyházi tanító hivatal vagy a pápa nem érvényteleníti.

A második nagyon súlyos probléma a születendő gyermek vallási hovatartozása kapcsán merül fel: **melyik fele-**

kezetnél részesüljön a keresztség szentségében. Ez azért jelenthet nehézséget a házaspár számára, mert ennél a kérdésnél nincs ökumenikus megoldás, hisz a gyermek csak egy felekezetnél részesülhet a keresztség szentségében. Fontos, hogy a jegyesoktatáson beszéljünk a jegyespárral a keresztség szentségéről, és annak teológiai háttéréről, amelyek némiképp enyhíthetik ezt a feszültséget. **Tudatosítsuk a jegyespárban, hogy a gyermek ezáltal a Krisztussal való életető közösség ígéretét kapja.** A keresztség bibliai értelemben tehát nem az én lépésem Isten felé, hanem az Ő lépése felém, és hozzám szóló, nekem adatott szent ígérete.

Gyakorlati megközelítés: Az első szempont csak az lehet, hogy a gyermek számára a legideálisabb egyházi háttérrel biztosítsák. A döntésnél elsősorban azt érdemes figyelembe venni, hogy melyik szülőnek van nagyobb kötődése felekezetehez.

Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a katolikus fél a házasság előtt írott formában is kötelezettséget tesz, hogy megőrzi hitét, és gondoskodik a gyermekek keresztségéről és neveléséről a Katolikus Egyházban. Ha a gyermek neveltetése mégsem a Katolikus Egyházban történik, a katolikus fél sem kerül ellentmondásba egyházával, mivel a II. Ökumenikus Direktórium a házasság egységét és stabilitását helyezi középpontba. Tehát fontosabb a házasság egysége, mint hogy a szülők azon veszekedjenek, hogy gyermekük melyik felekezetnél részesüljön a keresztség szentségében.

Éppen ezért, én mindig hangsúlyozom a jegyespárnak, hogy a gyermek vallásos neveltetése melyik felekezetben történjék, egyedül a szülők Isten előtti köteleessége és felelőssége!

Ha a szülőknek nem sikerül közös nevezőre jutniuk ebben a kérdésben, akkor végső megoldásként **a fiúgyermek édesapja felekezetét követi, a lány pedig édesanyját.**

A harmadik probléma, ami megnehezítheti a vegyes házasságok lelki életét: a közös úrvacsora kérdésköre. Igaz, hogy a protestáns egyházak tanítása az úrvacsora szentségéről nem teljesen azonos, de a reformáció két legjelentősebb közössége között (református és evangélikus) mégis van lehetőség az asztalközösségre, viszont a katolikusok és protestánsok nem vehetik együtt az eucharisztia.

Összefoglalva: Saját tapasztalataimból kiindulva azt érzékelem, hogy a felekezeti vegyes párok sokkal nyitottabbak, érdeklődőbbek a másik felekezetek iránt, és sokkal előrébb tartanak az ökumené gyakorlati megélésében, mint azok (klerikálisok, és egyszerű gyülekezeti tagok), akik csak akkor találkoznak más felekezetű testvérekkel, ha valamilyen ökumenikus alkalom vagy rendezvény van.

Varga Tamás

Böjt lutheránus templomban —

IGEN!

Természetesen nem a templomban böjtölünk, hanem azon kívül, de a böjt vagy éppen annak hiánya is a kegyességünk része.

Azazhogy nem az, hiszen köztudomás szerint mi, lutheránusok nem szoktunk böjtölni. Vagy mégis?

A böjt és általában véve az önmegtartóztatás nem a kereszténység sajátja, hanem szinte minden vallásban megtalálható különböző formában. Jóval a reformáció után elterjedt vélekedés szerint azonban Luther felszámolta azt, és így az evangélikusok nem böjtölnek, szemben a római katolikusokkal. Mi több: időnként egyszerűen képmutatásnak tekintjük, és ennek megfelelően büszkén el is szoktunk határolódni tőle, többnyire éppen Lutherre hivatkozva.

Ezzel szemben az Ágostai hitvallás mint a lutheránus teológia legtömörebb megfogalmazása nem utasítja el mindenestől a böjtöt. Melancthon eleve nem is az egyház tanításának részletezése során veszi elő a témát, hanem a hitvallás második részében, amelyben azt mutatja be, hogy a lutheránus kereszténység az ígére és az akkor másfélezer éves egyházi tradícióra tekintve hogyan számolt fel olyan visszaéléseket, amelyek a korábbi évszázadokban terjedtek el az egyházban: „...minden kereszténynek azért kell gyakorolnia és féken tartania magát teste megfegyverezésével, teste gyakorlásával és fáradtságos munkával, hogy se jólét, se tétlenség ne ingerelje vétkezésre; nem pedig azért, hogy az ilyen gyakorlat útján akarjunk érdemesé lenni a bűnbocsánatra, és elégtételt adni a bűnökért. A testnek ezt a megfegyverezését nemcsak néhány arra kijelölt napon, hanem minden időben keményen folytatni kell. (...) Tehát nem a böjtöt magát ítéljük el, hanem

azokat a hagyományos szokásokat, amelyek bizonyos napokat és bizonyos ételeket a lelkiismeret sérelmére oly módon követelnek meg, mintha az ilyesfajta cselekedetek Isten tiszteletéhez szükségesek lennének.”

A fenti mondatokban benne foglaltatik a lutheri teológia kritikája nem a böjt, hanem annak helytelen értelmezése felett. Ez egyfelől az, hogy a böjt megtartása sokak gyakorlatában érdemszerző cselekedetté vált, amely háttérbe tolta Isten cselekvését, hogy kihangsúlyozza az emberi engedelmeséget és a látható, mérhető kegyességet, másfelől pedig ennek következményeként a középkori egyház olyan köteleltségére tette, amely sokaknak a hitét elbizonytalanította, és ezzel eltávolította őket Krisztustól.

Luther mindössze ezt a két tévelygést kérte számon korának egyházán, anélkül, hogy magát a böjtöt elhagyta volna. 1523 őszén ezt írta az esslingeni gyülekezetnek, felelve az általuk összeállított cikkekre: „A második cikk oktondi és bolondos, mert azt sugallja, hogy az ilyen engedelmesség és a húselekek mellőzése jótett és a bűnökért való vezeklés. Hiszen mint mondtuk, sem az evés, sem az ivás, sem az éhezés, sem a szomjúság nem ér el semmit, egyedül Krisztus vére. (...) Gyónj bátran, böjtölj jókedvűen, ha akarsz, de ne hidd, hogy köteles vagy erre,

hogy bűnt követsz el, ha elhanyagolod, vagy hogy Istent kell ezzel kiengesztelned bűneid miatt, mert ezzel a vélekedéssel hátat fordítasz a hitnek, és soha nem leszel keresztény.”

A hagyományokat ugyanis nem önmagukért kell megszüntetni, és főleg nem azért, mert ugyanaz a hagyomány élő gyakorlat maradt a római katolikus felekezetben. A böjtölés mint régi egyházi szokás szép és helyes tradíció, amely

arra szolgál, hogy megfegyverezzük magunkat. Nem több és nem kevesebb, mint külső jele a bűnbánatnak és az ember gyengeségének. Isten színe előtt mindig csak ilyen alázattal szabadna megállnunk, nem pedig büszkén felémelt fejjel, mintha egyenrangú partnerek volnánk – ahogyan azt manapság a saját nagykorúságától elbódult ember, többek között sok lutheránus keresztény is gyakran gondolja. Ezzel együtt a böjtölést nem szabad kötelezően elrendelni mint a hit hitelességét vagy érvényességét mutató bizonyítékot, sem pedig azt gondolni, hogy általa Isten kedvében járhatunk, és érdemessé válunk a jóindulatára, alkalmassá a kegyelem elfogadására. Tanítanunk azonban szabad az egyház népét arra, hogy megértse, mi is a böjt célja!

Luther egyáltalán nem törölte el a böjtöt, és ahogy önmagában nem ítélte hasznosnak, úgy elvetendőnek és károsnak sem. Az egyházi hagyomány szerves részeként természetesnek vette a meglétét, alárendelve azt a maga szigorúan Krisztus-központú szemléletének. A lutheránus kereszténységnek ennek megfelelően tehát nem óvakodnia kellene a böjtöléstől – és legfőképpen nem gúnyolódnia rajta! –, hanem megfelelően értékelve visszaépítenie az ősktől örökölt gazdag hagyományait.

Tubán József

Látogatóban a mikkeli testvérkerületnél

Négy évvel ezelőtt, 2014-ben kötött partnerkapcsolati szerződést a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a finn evangélikus egyház Mikkeli Egyházkerületével. Az azóta eltelt időszak bővelkedett a kölcsönös látogatásokban, az egymástól való tanulás lehetőségeinek felfedezésében. Idén, 2018. június 7. és 11. között kerületünkben egy tizenkét fős delegáció látogatott Mikkelibé, hogy a személyes találkozás által is mélyülhessen és erősödhessen a két egyház közötti kapcsolat. A tolmácsolásban Baranyay Csaba kőszegi lelkész volt a magyar csoport segítségére.

A csapatot Helsinkiben Pekka Huokuna egyháztanácsos várta és látta vendégül a finn evangélikus egyház országos irodájában. Az épület és az ott folyó munka megismertetését követően vonattal indultak tovább Mikkelibé. Este ugyanis a hatvanadik születésnapját ünneplő Seppo Häkkinen püspök otthonába voltak hivatalosak ünnepi vacsorára.

Pénteken az egyházkerület székházában, Seppo Häkkinen püspök tartott beszámolót az aktuális kihívásokról és célkitűzésekről, majd a magyar csoport tagjai megismerkedhettek a jelenlévő munkatársakkal és a házban folyó munkával. Ebéd után pedig a Kelet-Finnországi Kormányhivatalba látogattak, ahol Sirkka Jakonen, a kormányhivatal vezetője fogadta őket. Majd kezdetét vette a mikkeli kerület területét átölelő kirándulás. A házigazdák szándéka az volt, hogy vendégeiknek megmutassanak valamit a gyülekezetekben folyó életből, és az őket körülvevő természeti kincsekből is. Az útvonal végig Finnország legnagyobb tava, a Saimaa-tó partján futott, amely az egyházkerület közepén helyezkedik el. A püspöki hivatal munkatársai közül négyen, Ulla-Maija Harju diakóniai referens, Ari Tähkäpää ifjúsági referens, Timo Rosqvist külügyi referens és Merja Vuorikari kísérték és szállították a vendégeket. A magyar delegáció megismerkedhetett a puumalai, az öt társult részből álló savonlinnai, a lappeenrantai, valamint a haminai gyülekezet életével is.

Vasárnap a világ legnagyobb fatemplomának tartott, az építése százhetvenedik évfordulóját ünneplő kerimäki templomban tartott ünnepségen vettek részt a csoport tagjai. Az istentiszteleten Seppo Häkkinen hirdette Isten ígését. Az ebédet követő összejövetel során Szemerei János püspök adta át a magyar evangélikusok köszöntését.

Az utazás egyúttal a partnerkapcsolat elmúlt négy évének kiértékelésére is szolgált. Szemerei János és Seppo Häkkinen püspökök, illetve Mészáros Tamás kerületi felügyelő közös megbeszélésükön megállapították: ezt az együttműködést érdemes folytatni, mivel sokat tanulhatunk egymás tapasztalataiból.

AM

ÉN ADOK MAJD A SZOMJAZÓNAK AZ ÉLET VIZÉNEK FORRÁSÁBÓL INGYEN

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

Budapest, Deák téri evangélikus templom

2018. október 6. (szombat) 10–16 óra

Hit által – Missziói napot tartottak a nyugati egyházkerületben

A megújult győri Insula Lutherana adta a helyszínét a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület idei missziói napjának 2018. május 26-án. A rendezvény mottója így hangzott: „Hit által. Reformáció után – reformáció előtt”. A szervezők szándéka szerint a nap az 501. évébe lépő reformáció ajándékainak megragadásáról és továbbadásáról szólt. Ezért az igeszolgálatok alkották a program gerincét.

Szemerei János püspök nyitó áhítatában Róm 1,17 alapján a Luther életét is átformáló igevers aktualitásáról beszélt.

Ezt követően Csorba János győri igazgató lelkész fotók és légi felvételek segítségével mutatta be a helyszíneként szolgáló épületegyüttes átalakulását.

A hűséges, hitvalló élet nehézségeit megragadó erővel jelenítette meg a színpadon Kőkenyessy Ági színművész Kocsis István Árva Bethlen Kata című monodráájának címszerepében.

Ezzel párhuzamosan a gyerekeket kézműves foglalkozás és játékok várták a Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium óvónőinek vezetésével. A tizenévesek pedig városfelfedező játékon vehettek részt.

Az ebédszünetben a találkozások, beszélgetések mellett az iskola aulájában lehetőség nyílt a Győri Egyházközség gyülekezettörténeti kiállításának megtekintésére, valamint a bejáratí árkaok alatt a Luther Kiadó és a helyi Hajnalszallag Könyvesbolt kínálatából is válogathattak az érdeklődők.

Délután kisebb csoportokban szekcióbészélgetésekre került sor „A hit hősei” címmel, amelyeket a kerület területén szolgáló lelkészek tartottak. Ezek keretében a Zsidókhoz írt levél 11. fejezetében szereplő ószövetségi személyek, illetve az reformáció korabeli magyar protestáns egyháztörténet jelentős alakjainak életéből meríthettek tanulságokat a résztvevők.

A missziói nappal együtt tartották éves találkozójukat az egyházkerületben élő evangélikus pedagógusok is. Őket külön program várta: Szűcs Péter Pál, a püspöki hivatal munkatársa előadását hallgathatták meg „Vallás – Iskola – Dráma. Az iskolai színjátszás hagyománya Magyarországon” címmel.

Ezt követően a Péterfy-iskola ütőszekakara adott koncertet az udvaron. Majd az Öregtemplomba, a záró istentiszteletre gyülekeztek össze a jelenlévők, melyen Vancsai József helyi lelkész hirdette Isten ígését 1Jn 5,4 alapján. A liturgiában Szemerei János püspök és a házigazda Csorba János igazgató lelkész mellett Szarka István fejr-komáromi, Ihász Beatrix soproni, és Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna somogy-zalai esperesek működtek közre. A több helyszínen történő úrvacsoraosztásban pedig más lelkészek is segédkeztek a győr-mosoni egyházmegyéből.

Az istentisztelet zárásaként került sor a Gyuráts Ferenc-díj átadására, amellyel az egyházkerület minden évben egy-egy evangélikus pedagógus elkötelezett munkáját ismeri el. Az idei évben Feketéné Kovács Zsuzsanna, a Péterfy-iskola tanára kapta a kitüntetést.

Ezután az egyházkerület elnöksége Prónay Sándor-émlékplakettet adott át Böjtös József szilsárkányi felügyelőnek, a kerületi közgyűlés korábbi nemlelkészi jegyzőjének. Deme Dávid nyugalmazott lelkész, a kerületi közgyűlés korábbi lelkészi jegyzőjének szolgálatát pedig Ordass Lajos-émlékplakettel ismerte el.

AM
Összeállította: Adámi Mária; maria.adami@lutheran.hu

„YOU CAN DO IT!” - „Meg tudod csinálni!”

Ezzel a címmel és témával hívtuk a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye zeneszerető fiataljait a csákvári Zengő Táborba júl. 8-13-ig. A biztatás mindig mindenkinek jólesik, ám ez a biztatás most másért szólt. Még csak nem is a fiatalok zenei próbálkozásainak, hiszen egytől egyig mind kiváló, tehetséges fiatalok a táborlakók, tényleg a jövő egyházzeneszeiként tekinthetünk rájuk.

A témát a mai világ fiataljainak egymást feleslegesen kritizáló, bántó, sértő magatartása váltotta ki belőlünk. Mert mi, akik Isten gyermekei vagyunk, nem bántani, hanem építeni, támogatni, segíteni szeretnénk egymást. Ezért az egyes napokat ölelő áhítatok az önértékelés, az egymás értékelése témáin haladtak.

Az esti áhítatok J. S. Bach zeneműveinek teológiai megjelenítéseire épültek. Pl. a Luther Márton által megzenésített 130. zsoltár, a Mélységes mélyből kiáltok hozzád... kezdetű gyülekezeti énekünk első három hangja egy mély gödrot rajzol elénk, utalva arra, hogy milyen mélyre tudunk süllyedni elveszettségünkben. Az idézett kantátarészlet felfelé törekvő félhangos meneteivel a „gödörbe esett” ember kétségbeesett próbálkozásait illusztrálta.

Néhány este „pizsamakoncertre” is sor került, ahol a vezető, illetve zenei tudásukban előrébb járók ajándékozták meg a táborozókat remekművek előadásával. (Mennyivel jobb élőzenét hallgatva, mint képernyőt bámulva alváshoz készülni!) A tábor

vezetői és a táborozók mind nagyszerű, kedves emberek, akikkel nagy örömet és boldogságot jelentett együtt lenni, kirándulni, együtt énekelni a táborozókból alakult kórusban, együtt zenélni kisebb és nagyobb csoportban. A résztvevők között már kezd kirajzolódni egy újabb segítő, táboroztató nemzedék, akik évről évre fokozatosan veszik át a „nagyoktól” a feladatokat.

A tábort a hét során tanult művekből összeállított zenés áhítat koronázta meg, melynek során a legkisebektől a legnagyobbakig mindenki megszólaltathatta kedvenc hangszerét. A kórus a keresztyén könnyűzenei darabok mellett reneszánsz kánonokat és egyházzenei műveket adott elő. A tábor egyik célja az, hogy az egyházi zenével, legyen az könnyűzene, vagy klasszikus zene, igényesen szolgáljunk Isten dicsőségére, és a gyülekezeti tagok lelki gazdagodására, épülésére.

Elhangzott egy különleges, többszólamú kórusdarab is, a fent megadott címmel: „You Can Do It!” (kortárs japán szerzőtől), amelyben egyetlen énekhang sem szerepel, csak taps, csettintés és dobbantás, valamint a címbeli szöveg: Meg tudod csinálni! Képes vagy rá! Így jutottunk el a záró üzenethez, amelyet Szebik Károly, a tábor lelkésze Ézs 62,3 alapján szólaltatott meg: „Ékes korona leszel az ÚR kezében, királyi fejdísz Istened tenyerén.”

„Korona és fejdísz. Királyi, uralkodói ékszerek. Nem csak kincs, nem csak drágakő vagy igazgyöngy, hiszen ilyen értékei bárkinek lehetnek. De koronája és királyi fejdísz csak az uralkodónak van.

Isten kezében ékes korona vagy és királyi fejdísz. Mennyei Atyánk így tekint rád, ennyire értékel téged. Ilyen fontos vagy neki. Ékes korona és királyi fejdísz. Lehet, hogy a világ, a többi ember nem így tekint rád. De ne hallgass rájuk. Isten kezében, Isten tenyerén csodálatos vagy, mert Ő csodálatossá tesz téged.

Ki vagyok én? Isten szeretett gyermeke, akiért a Mennyei Atya mindenét odaadta. Szeretett Fiát adta értem. Ezért lehetek Isten kezében igazgyöngy, ékes korona, királyi fejdísz.”

Szebik Ildikó táborvezető és Szebik Károly lelkész

Az eget hirdetik Isten dicsőségét

2018. július 18-tól 22-ig hittanos csillagász tábort tartottunk nem csak hittanosoknak, Szákszenen. A Vasárnapi Iskola Szövetség részéről Csikós Mihály tanította a bibliai leckéket, amelyek a csillagokhoz kapcsolódtak. Váraljainé Melis Orsolya sárbogárdi evangélikus lelkész a délutáni tanítást vezette, Elizeus próféta életéből vett történetekkel, valamint a játékok szervezésében segített. Matisz Jánosné Széll Éva Anna helyi lelkész vezette a zenei részt, az éneklést, valamint a csillagászati témát. Váraljai Péter tervezte az újabb játszótéri elemet: drótkötélpálya csúszda a templom udvarán, és papírszalvéta tartót faragott a gyermekekkel. Matisz János a technikai rész lebonyolításában segédkezett, főleg a pálya építésénél, Valkó Istvánné pedig az ebédfőzést vállalta el, Véghné Hájas Annának Kispestről pedig a mosogatásban, rendrakásban való segítségét köszönjük. Köszönjük még azoknak, akik egy-egy dologban segítettek a tábor megvalósulását, akik gyermekeket küldtek és így 17 fiatal lehetett együtt a hét során.

A csillagászkodás alapjául Werner Gitt előadása szolgált, amelyet részletekben vetítettünk. Fantasztikus volt, ahogyan a Bibliához lehetett kapcsolni a csillagászati tudományos megfigyeléseket: Jeremiás próféta pedig, aki Kr. e. a 6-7. sz.-ban élt, tehát jóval Galileo Galilei előtt, a könyvében a 33. fejezet 22. versében arról ír, hogy megszámlálhatatlan a csillagok száma. El tudjuk képzelni, hogy a kor tudósai ezen fölháborodtak, hogy miket hord össze Jeremiás, hiszen ők minden éjjel az eget szemlélik, és csak 3000 csillag van. Jeremiás tehát tudományosan nem korrekt a szemükben. A Zsolt 147,4. versében pedig az áll, hogy Isten nevet ad minden egyes csillagnak. Ha be akarnánk írni könyvekbe a csillagok nevét, annyi könyvre lenne szükségünk, ami egy 2100 fényévnyi hosszúságú polcon férne csak el (ez a Föld és a Szíriusz távolságának 250-szerese). Milyen jó volt még arról is beszélni, amit Isten ígért Dánielnek, hogy az igazak fénylenek majd, mint a csillagok, amit Jézus is megerősít a Mt 13,43-ban. Fantasztikus volt hallani a Dél Keresztjéről szóló előadást, valamint az emberi könnyecseppben lévő sókról, amelyek kereszt alakban kristályosodnak ki. Mert nem csupán a makrokozmosz, hanem a mikrokozmosz is Isten dicsőségéről beszél. Nagybátyám jóvoltából volt egy teleszkópunk is. A bibliai tanítások és a csillagászkodás mellett jutott bőven idő a játékokra, fafaragásra is. Voltunk kirándulni, és szalonnát sütöttünk a templom udvarán. Mindezek drága alkalmak és lehetőségek, amelyek most állnak a rendelkezésünkre, és biztatunk mindenkit, hogy ragadják meg, és most éljenek ezekkel az alkalmakkal, amikor elérhető és lehetséges. Azt mondja az íge, hogy áron is megvegyétek az alkalmakat, mert az idők gonoszak (Ef 5,16).

Szarka Éva lelkész

Bemutatjuk Hujber Istvánnét, Az év óvodapedagógusát

A Magyarországi Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási Bizottsága Hujber Istvánnénak (a képen balról a második, munkatársai körében) a Győri Evangélikus Óvoda vezetőjének hosszú évek óta tartó, a keresztyén kisgyermeknevelésben tanúsított értékes és értékkeremtő munkájának elismeréseként Az év óvodapedagógusa címet adományozta. Negyvenegy éve dolgozik fáradhatatlan derűvel, munkáját mindig a szelíd határozottság, a szerény magabiztosság és az önzetlen közösségformálás jellemezte. Ebből az alkalomból gratulálunk a kitüntetettnek és szeretnénk bemutatni őt olvasóinknak.

– **Miért választotta az óvónői hivatást?**

– Már nagyon korán, úgy 10 éves korom körül, nyilvánvalóvá vált, hogy hatással vagyok a kisebb gyermekekre. Közrejátszott ebben a nálam 8 évvel fiatalabb öcsém is, aki úgymond a kezem alatt nőtt fel. Így aztán egyértelmű volt, hogy a továbbtanuláshoz a győri Zrínyi Ilona Óvónőképző Szakközépiskolát jelöltem meg, ahol kiváló pedagógusoktól és gyakorlatvezető óvónőktől sajátíthattam el az óvónői pálya alapjait.

– **Mikor került az evangélikus óvodába és mióta vezeti az intézményt?**

– Családunk több generáció óta jelen van a győri evangélikus iskolában, óvodában. Anyukám kisiskolásként az 1940-es években két évig volt az akkori evangélikus iskola tanulója, kisebbik lányom 2004-ben érettségizett a Péterfy Evangélikus Gimnáziumban, kisunokáim közül a legidősebb sikeresen elvégezte iskolánk első osztályát, a három kisebbik gyermek pedig óvodánkba jár. Jómagam 2000-ben érkeztem az evangélikus óvodába, az akkor induló negyedik csoport egyik óvónőjeként. Az óvoda szellemisége, pedagógiai hitvallása, az alkalmazott pedagógiai program, és nem utolsósorban a befogadó munkatársi közösség hamar magával ragadott. Szakmai téren új kihívások, feladatok, lehetőségek nyíltak meg előttem. Pályám során mindvégig fontosnak tartottam a folyamatos tanulást, ezért teológiai ismereteim bővítése végett elvégeztem az EHE kétéves képzését, amelyet evangélikus intézményben dolgozó pedagógusoknak szervez. Munkám során nagy hangsúlyt fektettem az óvodai hitre vezető óvodákon belüli megszervezésére. A hittan munkaközösség vezetőjeként 2005 óta támogatam és szerveztem az óvónők munkáját. Ettől kezdve az óvodavezető-helyettesi feladatokat is elláttam. 2010-ben ismét tanulásra „adtam a fejem”. A Budapesti Műszaki Egyetem Közoktatás-vezetői szakán szereztem másoddiplomát, ezzel is készülve a nagy feladatra, hogy a nyugdíjba vonulól, nagyrabecsült vezetőnk helyébe lépjek.

A vezetői megbízatást az Insula Lutherana nagyprojekt indulásakor kaptam meg. Nagy megtiszteltetésként éltem meg a feladatot, hogy egy ilyen volumenű folyamat részese, segítője lehetek. Az elmúlt három esztendő sok nehézséggel, de sok-sok sikerrel is és örömmel telt el. Mindvégig éreztem szeretett munkatársaim támogatását és szeretetét. Az óvodánk elkészült, az Insula, az Öregtemplomunk megújult, méltó helyet adva a jövő nemzedékeinek, mi pedig legyünk hálásak a Gondviselőnek, hogy a társai lehettünk, hiszen SOLI DEO GLORIA, egyedül Istené a dicsőség.

– **Milyen óvodapedagógiai célkitűzései voltak?**

– Óvodánk az Óvodai nevelés játékkal, mesével elnevezésű peda-

gógiai program elvei szerint neveli a ránk bízott kisgyermeket. A játék mint az óvodáskorú kisgyermek alaptevékenysége, központi szerepet játszik, a játékon keresztül ismerkedik meg a gyermek a világgal, ismereteket, tudást, tapasztalást szerez. A mese és a néphagyományok a múltunkhoz, a gyökereinkhez vezetnek vissza. A hitre vezetés terén nagyon szép feladatunk van nekünk, egyházi intézményben dolgozó óvónőknek: megismertetni a kisgyermekkel a szerető és megbocsájto Istent, és az Ő egyszülött Fiát, Jézust.

– **Hogyan vesz részt az óvoda a gyülekezet életében?**

– Az óvoda és a gyülekezet egy szerves egységet képez, a győri Öregtemplom gyülekezete vagyunk mindannyian. Az óvoda szülői közössége, nagy részben evangélikus. Nagy örömünkre az

elmúlt tisztségviselő választáson többen is a Képviselőtestület és a Presbitérium tagjai lettek. Örömteli, hogy a fiatalabb generáció is képviselteti magát, és részt vállal egyházunk és a gyülekezet vezetésében.

– **Hogyan fogadta az elismerő kitüntetés?**

– Hálás vagyok a Jóistennek, hogy életem elmúlt 41 évét kisgyermek között tölthettem. Szeretközösségekben élhettem, ahol sok szeretetet adtam, és nagyon sok szeretetet kaptam. Úgy érzem, óvónői pályám nagyon szép és teljes volt. Megtiszteltetés számomra az elismerő kitüntetés, amiért hálás vagyok felterjesztő munkatársaimnak, és az Országos Presbitériumnak, akik méltónak tartottak a díjazásra.

– **Milyen tervek, tapasztalatok, hátra utódjának, és milyen tervei vannak a nyugdíjas évekre?**

– Óvodánkban szolgálatot végző óvónők, dadus nénik szilárd pedagógiai, és hitéleti elvek szerint nevelik a kisgyermeket. Az új óvodában, és a megújult udvarunkon tovább folyik az a szerető, gyermekközpontú, az elfogadás-befogadás elvét valló vidám, örömteli élet, ami óvodánkat eddig is jellemezte. Az óvoda életében a továbbiakban mint boldog és segítő nagymama leszek jelen.

Családommal Ménfőcsanakon élek, a helybeli evangélikus gyülekezet tagja vagyok. Több cikluson keresztül mint a gyülekezet jegyzője tevékenykedtem, 12 éve a gyülekezetben is a gyermekekkel foglalkozom. Egy lelkes, elhivatott szülői csapat tagjaként az istentiszteletek ideje alatt gyermekfoglalkozásokat tartunk, családi délutánokat, nyári táborozást szervezünk. Ezt a feladatot szeretném kicsit hangsúlyosabbá tenni, ezzel is segítve gyülekezeti lelkészem szolgálatát. Köszönöm a beszélgetést, és további szolgálatára Isten áldását kívánom.

Összeállította:

Koháry Ferenc; ferenc.kohary@lutheran.hu

Búcsú istentisztelet Csurgón

8 évnyi szolgálat után, 2018. július 15-én búcsúztunk el családommal a csurgói gyülekezettől. A gyülekezet részéről Papp István né felügyelő és Takács Lászlóné pénztáros, a Somogy-Zalai Evangélikus Egyházmege részéről pedig Mátrai Zoltán egyházmegei felügyelő búcsúztatott. Isten iránti hálával köszöntük meg az elmúlt nyolc évet. Igéihirdetési alapigének az Apostolok cselekedeteiről írt könyv 20. fejezete 17. versétől a 38. versig tartó szakaszt választottam, melyben Pál apostol az efezusi vénektől búcsúzik. „Mert nem vonakodtam attól, hogy hirdessem nektek az Isten teljes akaratát. Viseljete gondot tehát magatokra és az egész nyájra, amelynek őrizőivé tett titeket a Szentlélek, hogy legeltessétek az Isten egyházát, amelyet tulajdon vérevel szerzett.”

A csurgói alkalom után a leánygyülekezetektől – Nagyatádon és Barcson – is istentisztelet keretében vettünk búcsút. Szeretettel és hálával gondolunk vissza az elmúlt 8 évre. Hisszük, hogy 8 évvel ezelőtt Isten vezetett minket Csurgóra, és most Neki, igéjének engedelmeskedve indultunk tovább Albertibe. Isten áldását kívánjuk a gyülekezetek életére, és a lelkesre, aki a szolgálatot majd tovább viszi!

Györgyi Zsolt

Olvasni jó! És gitározni is!

A tanév befejeztével szokásosan két tábor volt gyülekezetünkben. Először a gitározni tanulók vették birtokukba a zalaszentgróti gyülekezeti házat. Kezdők és haladók, akik most ismerkednek a hangszerrel, és akik már bonyolult fogásokat tanulnak, együtt és külön-külön. Benépesült a ház minden sarka. Még az utcán is meg-megálltak a járókelők hallgatózva, mi ez a hangzavar? De a hangok összessége mégis egy nagy összhangzattá egyesült a hétvégére.

Az olvasótábornak pedig az iskola adott otthont. Hittanosainkon kívül a környékbéli alsó tagozatos gyerekeket is megszólítottuk, így egy jó kis csapat gyűlt össze Őrsi Ferenc: A Tenkes kapitánya című regényének elolvasására és feldolgozására. A tábor fő célja évek óta a gyerekek olvasáshoz való szoktatása és ezen túl az etikai, bibliai oktatás.

A tábor specialitása, hogy a könyvet nem a gyerekek, hanem a felnőttek olvassák fel. Az idei olvasmány lehetőséget adott a feldolgozásban való elmélyedésre. Így maradt idő feladatlapok és játékos feladatok megoldására, rajzolásra is. Természetesen a szabadidőben sokat játszottunk, fociztunk és kosárlabdáztunk.

A szervezést támogatta a helyi általános iskola, mely a helyszínt biztosította, és amelynek pedagógusai aktívan segítettek a szervezésben és a lebonyolításban. A tábor végén a regény filmes feldolgozásának néhány részletét is megtekintettük. Jó volt figyelni, hogy a résztvevők hogyan jelzik egyre hangosabban és már-már versenyezve a könyvben olvasottaktól való eltéréseket. Így alakult ki a végső konklúzió, hogy bizony a könyv, az olvasás azért csak fontos, szükséges és jó dolog.

Terveink szerint nem csupán a jövő nyáron, hanem már a tanévben is rendezünk kisebb összejöveteleket hasonló céllal, az Isten-közelség ennek a formájának megélésére.

Koczor György • Összeállította: Pongrácz Máté; mate.pongracz@lutheran.hu

ÁLLATOK A BIBLIÁBAN Tető alá hozott álom

Az idei évben is nagy előkészület és várakozás előzte meg a farádi hittanosok július első teljes hetére meghirdetett táborát. Az ez évi téma „Állatok a Bibliában” volt, vagyis a kígyótól a bárányig, a kísértéstől és bűnbeeséstől a megváltásig, az értünk meghalt és feltámadott Megváltóig járhatunk az üdvörtörténet útján. A sok éneklés mellett minden este egy-egy csoport előadással ajándékozta meg társait a nap témájához kapcsolódva. A gyermekek megismerkedhettek a vadgazdálkodással Kálmán Szilárd erdész segítségével, bebarangolhatták a Győri Állatkertet, és sor került állatjelmezes bemutatkozásra is. Hét közben kvíz feladatok színesítették a programot. Maradandó élmény volt a kezdő napon az éjszaka sötétségében zajló bátorságpróba. Mindezek mellett volt sok játék, sport, kézműves foglalkozás, és strandolás a cell-dömölki Vulkán fürdőben.

Hanvay Enikő

Felnőttként is gyermeki hitben

Sopronnémeti a Rábaköz kistélepléseinek egyike: a lakosság mintegy fele lutheránus, helyben lakó lelkészük sem nekik, sem a település másik felét pásztoroló római katolikus felekezetnek nincs. A gyülekezet mégis él, ahogyan a húszesztendős Tapolcai Márton példája mutatja. „Kisgyermekkoromtól kezdve hívó embernek tartom magamat, már nagyon korán megérintett Isten – vall hitéről a Győrben masszörként, saját vállalkozásában dolgozó fiatalember. – Amikor konfirmálok, a falumból egyedül én álltam ott az oltár előtt Rábamentandrason, az anyagyülekezetben. Az istentiszteletek számomra mindig a lelki megnyugvást jelentik, ezért fontosnak tartom, hogy minden alkalommal ott üljek a templomban, ahol többnyire csak kevesen és főleg idősebbek jelennek meg. A mostani választáson presbiternek is jelöltek, amit azért nem akartam elfogadni, mert bizonytalan volt, hogy nem kell-e a munkám miatt elköltöznöm. Végül itthon maradtam, és bár kevesen vagyunk, örömmel veszek részt a helyi gyülekezet életében.”

Összeállította: *Tubán József*; tubanjozsi@freemail.hu

Keresztény lakatfal Bükön

Július 25-én áldotta meg Szemerei János püspök azt a lakatfalat, amelyet a bükki gyülekezetben a Szélrózsa Evangélikus Ifjúsági Találkozó kapcsán állítottunk. Olyan emléket akartunk állítani a Bükön is megrendezett találkozónak, amely megmarad a fesztivál után is. Az ötletet az éppen megépült új kerítés adta, de az utolsó két hétben mégis inkább egy külön szerkezetet állítottunk fel, remélve, hogy annyi lakat kerül majd rá, amennyit a kerítés nem bírna el. A lakatfalnak adott cím, „Jézushoz kötöm az életem” németül és angolul is szerepel azon a táblán, amely a lakatfal célját hirdeti. A találkozó ideje alatt a reméltnél kevesebb lakat került rá, de bízunk benne, hogy ez egyrészt az ötlet újszerűségének a következménye, másrészt egy átgondoltabb rákészülés része. Bízunk benne, hogy ez a kezdeményezés akár a konfirmandusok vallástételének egyik gyakorlati szárnypróbálgatása is lehet, és mindenki másé, aki Jézus Krisztusban bíz, öbenne hisz, mint Isten Fiában, Megváltónkban, és rá bizza az életét.

Egy lakat a lakatfalon egy apró jele a Jézusról szóló bizonyosságtételünknek, amely talán azokat is megállítja és elgondolkodtatja, akikben még nincs meg a Jézusba vetett hitnek ez a bizonyossága.

Simon Réka

Barátainknál Brassóban

Van valami szívmengető varázsa a testvéri tudatnak – s ez természetesen brassói hittestvéreinkre is igaz. Közel egy évtizede egyre szorosabbra fűzzük velük a kapcsolatot, de a turisztika is jelentős sze-

hatalmas összetartó erő. Ezt megérezheték a fiataljaink is, életre szóló tanulságot kapva. Gyarmati István prédikált *Jeremiás próféta könyve 28., 5-9. vers* igéje alapján, amelynek mondanivalója: „Isten gondunkat viseli, népet pedig bizonyosságtételre hívja és küldi”. A sárvári kórus áldásos szolgálata tette kerek egésszé az áhítat óráját.

Ízelítőt kaphattunk az utóbbi évek fejlődéséből. Az evangélikus templom tetejének felújítása folyamatban. Kőből faragott fej a faoszlopos védőfedél alatt – mi lehet? Jó száz éve a Cenk hegyen „Árpád vezér” emlékoszlópa állt, ami a viharos idők során leomlott. A szobor feje itt talált méltó helyre. Ebéd után siklóval mentünk fel a Cenk hegyre – élvezhettük a város panorámáját.

Hétfőn a Sóvidékre utaztunk Fülöp Károly tanár úr vezetésével. Nem történelem szakos, de még jegyzetek nélkül is avatottan ismertette a szászok, székelyek történetét, szokásait, a még megmaradt műemlékeket. Láttuk a megáradt Olt folyót, a Bogáti erdő szép hegyvidékét, az apró, de nagy múltú székely falvakat. Szovátán körbesétáltuk a Medve-tavat. Ennek felszíne alatt sűrű sós a víz, amely a napsugárzástól felforrósodva gyógyít. Parajd régi sóbányájában látványosak a gigantikus sósziklába vésett tágas termek, szórakoztató technikák sokasága deríti a látogatókat. Bárki imádkozhat az ökumenikus kápolnában. Pénzkészleteink

rephez jut. Újabb autóbuzos utazásunk jún. 29-től júl. 5-ig, péntektől csütörtökig tartott. Sárvártól Brassóig két nap az út. Reggelként az első kilométereken Gyarmati lelkészünk a napi igét elemezte, imádkoztunk. Az út egyhangúságát felolvasások törték meg, például Orbán Balázsnak, a 19. század jeles közéleti férfinak máig eleven leírásaiból.

Szombaton sötétedésre értünk vendéglátóinkhoz. Koszta István tiszteletes úr néhány keresetlen szóval (és pálinkás koccintással) fogadott a közösségi teremben. Késő estébe nyúltak a bizalmas, meghitt beszélgetések. Hittestvéreink küzdenek megmaradásukért a nagy román túlsúly közepette. Segít nekik a magyar kormány nemzetegyesítő politikája! A vasárnapi istentisztelet azonos lefolyása

hatalmas összetartó erő. Ezt megérezheték a fiataljaink is, életre szóló tanulságot kapva. Gyarmati István prédikált *Jeremiás próféta könyve 28., 5-9. vers* igéje alapján, amelynek mondanivalója: „Isten gondunkat viseli, népet pedig bizonyosságtételre hívja és küldi”. A sárvári kórus áldásos szolgálata tette kerek egésszé az áhítat óráját.

megcsappantak Korondon, a szédítő árubőségben. Emléktárgy pedig kell – szuvenir necesse est!

Kedden is Fülöp tanár úr vezetett végig Brassóban. A Liceum működik, szerepe mérhetetlenül fontos a magyarságtudat ápolásában. A várost a szász telepések tették naggyá, míg a székelyek a határvidéket védelmezték, sajnos nem mindig kaptak ezért hálát, elismerést. A városfalak jelentős hosszúságban fennmaradtak, számtalan a látnivaló. A Fekete templom az erdélyi szászok – evangélikus németek – legnagyobb szakrális épülete. Német nemzetiségű honpolgár már alig van Romániában, a brassói magyar lakosság is csak néhány százalék. Késő délután már a búcsúvacsoa következett. Sűrű füstfelhő járta át a templom udvarát, grillsütő mestereink ínycenc falatokat sütöttek! Kell az elmélyedt gondolat, de kell a jó hangulatú közös étkezés, utána meg a népdalok együttes éneklése is. Az ezer kilométernyi távolság ellenére kulturális igényeink, szokásaink, dalaink közös, mély gyökerekből táplálkoznak.

Koszta tiszteletes úr remek gitárjátéka, Fülöp tanár úr hajlékony hegedűkísérete külön élvezet volt. Szerdán reggel mégis újra búcsút intettünk – nem volt könnyű. Megőrizzük az élő kapcsolatot, ez nem marad pusztá ígéret.

Luther Márton verse valaha Brassóban németül szólt: „Ein feste Burg ist unser Gott” Adja Isten, hogy a himnusz és köszöntéssé emelkedett verssor további századok múltán, magyarul is természetesen szóljon: **Erős vár a mi Istenünk!**

Sárvár, 2018. július 31.

Martos Gábor

Összeállította: **Kőrösi Krisztina**
krisztina.korosi@lutheran.hu

„Van egy álmom...”

Június 2-án, egy nyárias szombat délután szinte teljes egészében megtelt a lovászpontonai Árpád-kori evangélikus templom, amelyben 1616 óta folyamatosan szolgál(t) evangélikus lelkész. Ezen a napon Polgárdi Sándor esperes az egyházközösség történetének 25. parókus lelkészét, Farkas Ervint iktatta be gyülekezeti szolgálatába.

Az ünnepi istentiszteleten Németh Szabolcs evangélikus lelkész szólaltatta meg a korálokat a templom orgonáján, rajta kívül pedig a gyülekezet énekkara is több kórusművel szolgált.

Polgárdi Sándor Mt 28,19 alapján hirdette Isten ígétét. Prédikációja elején utalt arra, hogy az egyházmegyében mindig örömmel és várakozásokkal telve fogadják a fiatal evangélikus lelkészeket, és ez nem volt másként Ervinnel kapcsolatban sem. Kiemelte még, hogy hidak nélkül nincs egyház: a teremtő Isten is hídépítő, aki Önmaga és a hívek közé a keresztfát, mint összekötő kapcsot helyezett el. A feltámadott és győztes Úr Jézus pedig amiként egykor, úgy ma is küldi tanítványait a kereszt evangéliumának szolgálatába. A missziói parancs örök érvényű üzenete ezt a küldetést helyezi a mai ünnep homlokterébe. Ennek az evangéliumnak az erejét láthatjuk a gyülekezet és lelkésze egymásra találásában is. Az esperes végül Isten áldását kérte a lelkész hídépítő munkájára, és biztatta, hogy úgy végezze, mint Jézus tanítványa, nem feledve, hogy a ránk bízottakat

egykor majd a szolgálatunk gazdája kéri számon tőlünk. A beiktatott lelkész igehirdetésében Pál apostol Rómabeliekhez írt levelének jól ismert részlete alapján prédikált: „Mert nem szégyellem az evangéliumot, hiszen Isten hatalma az minden hívőnek üdvösségére.” (Róm 1,16) Prédikációjában így fogalmazott: „Amikor ide kerültem, többen azt mondták nekem: Tisztelendő úr, nagy feladat vár magára, meg kell szólítani a fiatalokat! Igazuk volt. De nem csak a fiatalokat kell megszólítanom, megszólítanunk! Vannak idősök is távol a templomtól. Vannak betegek is távol a templomtól. Vannak a munka súlya alatt meggöndyödő, az élet nehézségeit cipelő, százfelé szakadni nem tudó, fiatal szülők és testvérek is távol a templomtól. De lehet, hogy fordítani lehet ezen a mondaton: távol van a templom az emberektől...”

Csakhogy (...) mi nem a templom szolgálatára, hanem az evangélium hirdetésére kaptunk elhívást! (...) Martin Luther King híres beszéde nyomán hadd mondjam én is: „Van egy álmom...” Van egy álmom egy gyülekezetről, amely nem siratja önmagát, hanem lehetőségei szerint éli meg nap mint nap az evangélium csodáját. Van egy álmom egy gyülekezetről, amelyben a megélt evangéliumból táplálkozva közösen me-

gyünk, és tesszük a dolgunkat!” Ezután az istentisztelet közgyűléssel, majd a szentségi liturgiával folytatódott. A köszöntések pedig már a helyi művelődési házban tartott szeretetvendégség keretében, a fehér asztalok mellett hangoztak el.

Polgárdi Sándor

Három gyülekezet hittantábora Tésen

Jézusnak tetszik a profilom? – szölt az idei tési hittantábor kérdése. És milyen a profilja Péternek, Júdásnak, Magdalai Máriának és Andrásnak? Az 50 táborlakó napról napra többet tudhatott meg a fenti bibliai szereplőkről,

és arról, hogy a Jézussal való találkozásuk hogyan változtatta meg életüket.

A Péterről szóló napon a magunk készítette halászhálóba kis halacska-kat tettünk a heti aranymondásokkal, majd este halászfogóban gyakoroltuk az emberhalászat fontos küldetését. Júdás napján a rendőrség tartott nekünk bemutatót a bűnüldözésről, ujjlenyomatvétellel és nyomkövető kutyákkal.

Mária Magdolna 7 ördögtől szabadult meg Jézus által. Ezért a kisebbek szabadidőt kaptak a játszótéren, a 12 év felettiek pedig bizonyosságtételt hallgathattak az okkultizmus útvesztőiről.

Este szabadulósobában élhettük át a rabságot, a szabadulás örömét, vagy éppen a majdnem kiszabadulás kudarcát. Az „András” napunk vendége a Greizer házaspár volt az Új-Zélandhoz közeli Vanuatu szigetéről. Ők a Wycliffe Bibliatársulat misszionáriusai, akik azon dolgoznak, hogy a helyiek is anyanyelvükön olvashassák a Szentírást.

Volt még bibliai foci, számháború, „hit harca” túra, tábortűz, sok ének és imádság. A testvéri beszélgetések áldását, az ige tanítását, a játék örömét magukkal vihették a táborozók. Hisszük, hogy néhányan Jézust viszik haza szívükben az övéik közé, és az Ő példájához igazítják életük profilját.

Összeállította: **Weltler Gábor**
gabor.weltler@lutheran.hu

Miért szeretem az egyházamat?

A metodisták világszerte ma már egy népes, 70 milliós taglétszámú közösség. Indulásuk a XVIII. század második felében az elvilágiasodott Anglia államegyházához, az Anglikán Egyházhoz kötődik. Ebben az – elméletben helvét reformátori hitelveket valló – egyházban indult el egy belső megújulási, szent életre törekvő mozgalom, amelyet csúfnéven „módszereskedőknek,” tehát „metodistáknak” neveztek. Vezetőjük, John Wesley anglikán lelkész nem a hitelvek megváltoztatását, hanem az életszentséget tűzte ki célul, azt, hogy a metodisták élete tükrözze a hitelvek valóságát. Miután Wesley keserves tapasztalatként élte meg, hogy nem képes saját erőből az Istennek tetsző életre, Luther Római levélhez írott magyarázata előszavának felolvasását hallgatva eljutott a Krisztusban nyert kegyelem elfogadására. Attól kezdve fáradhatatlanul hirdette Krisztus személyváloga-

tást nem ismerő szeretetét, a bűnösnek felkínált kegyelmet, a személyes döntés és a megszentelt élet szükségességét. A korai metodisták „dúrban prédikáltak, és nem mollban”, meg voltak győződve Isten szabadító, győztes hatalmának minden sátáni megkötözöttséget és bűnt legyőző erejéről. Wesleynek nem volt elég a kegyesség látszata, annak erejét kívánta (2Tim 3,5) és meg is tapasztalhatta. Isten kegyelmesen ébredést adott, és az akkori Nagy-Britannia társadalmi szerkezete a metodista ébredésnek köszönhetően átalakult. A francia forradalomhoz (1789) hasonló megrázkódtatás – történészek állítása szerint – a metodista ébredés miatt került el Nagy-Britanniát.

A metodista ébredés idején kezdtek el gyakorolni az elvallástalanodott, és templomi közegtől távol élő pl. bányászok elérésére a szabadtéri igehirdetéseket. Ugyancsak ekkor kezdett

felvirágozni a vasárnapi iskola, ahol írni és olvasni is megtanultak a metodisták. A vándor-igehirdető Wesley az igehirdetésére felébredt embereket azonnal ún. „osztályokba” szervezte, felelős vezetőt nevezett ki az élükre, aki heti találkozókat szervezett a tagoknak. Wesley hónapokkal később visszatérve végiglátogatta és gondozta ezeket a 10-12 fős kis csoportokat. Ezekben az osztályokban Isten Lelke munkája nyomán újjászületésre segítették egymást, építették egymás hitét, gondoskodtak egymás testi és lelki szükségleteiről, nem engedték el egymás kezét. Nem véletlen, hogy a folyamatos önképzésre kötelezett laikus igehirdetők is egyre nagyobb teret kaptak a metodista mozgalomban. Wesley napi 5 óra olvasást írt elő kötelező olvasmánylistával a laikus igehirdetőknek! Miután a függetlenségi háború során megalakult a brit gyarmatsorból kilépő USA (1783), két évvel később Baltimore-ban 1785 karácsonyán megalakult az Amerikai Metodista Egyház. Wesley halála után (1791) alakult meg az Angol Metodista Egyház. Az amerikai és az angol egyház hatására alakult meg később Európában is a metodista missziók sora, amelyek osztrák közvetítéssel Magyarországra is eljutottak 1898-ban.

Természetesen a mai metodisták sajnos már nem ugyanazok, mint közel 300 évvel ezelőtt. Ahogy minden nagy-egyházban, világviszonylatban nálunk is megtalálható minden szélsőség. Amihez azonban mint megbecsült örökséghez ragaszkodni szeretnénk, az a megváltott és megszentelt élet drága és valóságos lehetősége. Wesley – ahogy említettem előbb – nem új hitcikkeket fogalmazott meg. A reformátori hitelvekkel olyannyira egyetértett, hogy a metodista egyház hitelvei ma is egyeznek a református hitelvekkel. De a hit valós életben történő megélését az Általános szabályok című iratával igyekezett szorgalmazni. Ennek három fő része van: 1. A rossz, amit kerülnünk kell. Ebben a fejezetben felsorol Wesley általánosan is ismert vétkeket, melyektől a hitét megélő keresztyének tartózkodnia kell. Néhány közülük

az adott korhoz kötődik, nagy részük azonban ma is aktuális. 2. A jó, amit tennünk kell. Ebben a fejezetben Wesley azokra a jó cselekedetekre hívja fel a figyelmet, amikre – különösen tekintettel a hitben testvéreinkre – keresztyénként kötelezettségünk van. A 3. fejezetben Wesley arra hívja fel a figyelmet, „Amire még ügyelnünk kell”. Itt a kegyelmi eszközöket sorolja fel Wesley, amelyek Urunk kegyelmét, erejét biztosíthatják egy Istennek tetsző életgyakorlatra. Ezek: az istentiszteleten való részvétel, Isten Igéjének hallgatása, akár olvassák, akár magyarázzák azt, imádság (közösségi, családi és magán-), a Szentírás tanulmányozása, az Úrvacsorán való részvétel, a bűnt és az önmegtartóztatás gyakorlása. Ha valaki ezeket a „csatornákat” őszinte, nyitott szívvel keresi, és gyakorolja magát ezekben, előbb-utóbb meg fogja tapasztalni Istennek a szent életre képesítő kegyelmét, erejét.

Wesley nem parókiális lelkeszi szolgálatban gondolkodott, hanem az egész világot parókiájának tartotta. A lelkek mentése volt fő szenvedélye, ez is drága örökségünk. Ennek jegyében volt kész Wesley, és azóta is minden igazi metodista az ökumenikus összefogásra. Nem a szervezeti egység megvalósítása mozgat bennünket, hanem az a gondolat, hogy több keresztyén egyház egymással összefogva hitelesebben képviselheti a megtérés és újjászületés üzenetét, mintha azt csak egy közösség hirdetné. Ezért találjuk az Egyházak Világszövetsége alapítói között a metodista John Mottot. Ezért veszünk részt – ameddig csak a hitünkkel összeegyeztethető – az ökumenikus imahetekben. Ezért veszünk részt más testvéregyházakkal együtt evangélikázációkon, missziói konferenciákon.

Az evangélikázációs törekvéstől elválaszthatatlan szociális érzékenység kezdetektől kísérte a metodisták munkásságát. A nehéz sorban lévők, alkoholisták, börtönben lévők, nyomorban tengődők, hadifoglyok, rabszolgák fontos célcsoportjai voltak szerető gondoskodásuknak. William Wilberforce angol parlamenti képviselő metodista hatásra indította el a rabszolga-kereskedelem elleni harcát, amelynek

győzelméről Wesley még a halálos ágyán értesülhetett. Nem véletlen, hogy a metodista mozgalomból nőtt ki magát az Üdvhadsereg. Egyházunk ez irányú elkötelezettségét az is mutatja, hogy szociális hitvallással is rendelkezik.

Egyházunk teológiaiilag a gyermekkereszttség oldalán áll, de közösségeinkben senkit sem érhet hátrányos megkülönböztetés amiatt, ha a bemeítés híve. Lelkipásztor azonban nem lehet,

aki megtagadja a gyermekkereszttséget azoktól a szülőktől, akik erre kéri.

A metodisták Biblia-értelmezésére jellemző, hogy a Szentírást mint legfőbb tekintélyt úgy törekedtek helyesen érteni, ahogyan az a keresztyén hagyományokban kifejlődött, a keresztyén tapasztalat által meglevenedett, és az értelem vizsgálódása által letisztult.

Tanításunkat, teológiai látásunkat a szeretet rugalmassága jellemzi. Jelmondatunk: „Lényeges dolgokban (üdvösséget érintő kérdésekben) egység, egyebekben szabadság, de mindenben szeretet.”

Tagsági nyilvántartásban a megkeresztelteteket is nyilvántartjuk, de igazán hitvalló taggá az lesz, aki erre jelentkezik. Ha megismerve az egyház hitelveit, kitart szándéka mellett, a gyülekezet vezetősége támogatja felvételi kérelmét, ő nyilvánosan a gyülekezet előtt válaszol a felvételi kérdésekre, és bizonyosságtételben megvallja Krisztusba vetett hitét, a helyi gyülekezet, és ezzel együtt a világméretű metodista egyház tagjává is válik. Ezért alakult ki az a

más nagyobb egyházakkal szemben furcsa helyzet, hogy hazánkban a metodista hitvalló tagok száma alacsonyabb, mint a vasárnapi istentiszteleteket rendszeresen látogatóké. A 2011-es statisztika szerint 2416 fő vallotta magát egyházunkhoz tartozónak.

Egyházunk Magyarországon szabad egyház, tehát nem állami támogatásból, hanem a hívek adományaiból tartja fenn magát. Iskolai hitoktatást és gyülekezeti vasárnapi iskolai oktatást is végzünk.

Két idősek otthonát tartunk fenn, és két budapesti középiskola fenntartói vagyunk. 11 körzetben mintegy 40 helyen hirdetjük rendszeresen az evangéliumot.

Tudom, hogy egy egyház nem élhet a múltjából csupán. Vannak azonban olyan értékeink, amelyeket szeretnénk megbecsülni és ápolni. Hisszük, ha Istennek Jézus Krisztusban felkínált szabadítását és a megszentelt életet hitelesen, tisztán hirdetjük, nem válunk múltból itt felejtett relikviává. Adja meg a Kegyelem Ura, hogy egyikünkön se igazolódjon be Wesley félelme: „Nem félek attól, hogy egyszer már nem lesznek olyan emberek Európában vagy Amerikában, akiket metodistáknak hívnak. De irtózom még a gondolatától is, hogy egyszer már csak halott szektaként léteznek majd – látszólag gyülekezet, de minden erő nélkül.” (John Wesley)

Hecker Márton
metodista lelkész

Összeállította: **Koczor György**
gyorgy.koczor@lutheran.hu

Lelkeszi életpályamodell a Magyarországi Evangélikus Egyházban

Egyházunk zsinatának döntése értelmében 2019. január elsejétől bevezetésre kerül egyházunkban a lelkészek továbbképzését, mentális egészségmegőrzését és javadalmazását – legalább egy „közös minimum” szintjéig – egységes rendszerbe foglaló lelkeszi életpályamodell (a továbbiakban: LÉM). A kidolgozás, előkészítés folyamatába az alapvetően pozitív, reménykedő álláspont mellett számtalan félelem, kérdés, olykor az ellenérdekek nyílt vagy burkolt megfogalmazása vegyült. Mindezek természetes velejárói egy új folyamatnak, és ezekkel együtt is érvényesülni látjuk az egyik legfontosabb alapelvünket, miszerint olyan rendszert szeretnénk életre hívni, amely minden érintett – lelkészek, gyülekezetek, az egyház egésze – javát szolgálja.

Jelen írásunkban a LÉM egészének rövid bemutatása után arra fókuszálunk, hogy az egyházközségeket hogyan érinti majd annak bevezetése. Mint látni fogjuk, ezen hatások között rövid távon elsősorban anyagi, gazdálkodási, szervezeti kérdések kerülnek majd terítékre, de már előzetesen fontos hangsúlyoznunk, hogy a LÉM illetményrendszerre vonatkozó része csak az egyik pillére az egésznek. A másik két pillér adja meg valójában azt, ami kifejezetten a lelkeszi szolgálat erőforrásainak, értékeinek megőrzésében segíti az egyház közösségét. A LÉM harmadik pillérjének célja az illetmények átláthatóbbá tétele, a lelkeszi javadalmak közötti indokolatlanul nagy különbségek csökkentése, az egységes iránymutatás, hogy ne a presbitériumot és a lelkeszt terhelje az elégséges bér meghatározása, és nem utolsó sorban a kiszámíthatóság és a tervezhetőség.

A LÉM-ről röviden

A lelkeszi életpályamodell egyszerre épít a már meglévő, a lelkeszi szolgálat meghatározását és támogatását célzó alapokra és gyakorlatokra, és fogalmaz meg újabb elemeket annak érdekében, hogy a lelkészeket és az egyház közösségét segítse a lelkeszi szolgálat kiteljesedésében. Három fő területen szervezi rendszerbe a lelkeszi életpálya meghatározó elemeit, ezeket nevezzük pilléreknek:

1. A szakmai továbbképzést biztosító *képzési és minősítési rendszer*.
2. A lelkész személyiségét támogató és az esetleges elakadásokban segítséget nyújtó *támogató szolgálat és jelzőrendszer*.
3. A lelkészek egzisztenciális életfeltételeit biztosító *illetményrendszer*.

A három terület szorosan összefügg, együttes érvényesülükük eredményezheti, hogy olyan irányt szabhat a lelkeszi életpályának, amely az azon haladóknak (lelkészek) egzisztenciális biztonságot nyújt, kiszámíthatóvá teszi számukra a szakmai életutat, a hivatásban való megújulás lehetőségét teremti meg, és védi-támogatja a szakmai, mentális és spirituális személyiséget. A közösség (egyház) számára pedig egyfajta minőségbiztosítással szolgál. (A pillérek részletes kifejtését elolvashatja az alábbi helyen: <https://www.evangelikus.hu/sites/default/files/Lelke%CC%81sz%20e%CC%81letpa%CC%81lyamodell.pdf>)

A harmadik pillér

A LÉM harmadik pillére a lelkeszi szolgálat javadalmazása területén igyekszik a jelenleginél igazságosabb és kiszámíthatóbb kereteket adni. Célunk az volt, hogy egy „főállású” lelkész összességében legalább nagyjából olyan anyagi megbecsültségben részesüljön, mint a közoktatásban dolgozó pedagógusok. Az összehasonlítás persze egyáltalán nem könnyű, hiszen a gyülekezetek a lelkeszi szolgálatért járó díjat különböző formában biztosítják a lelkészek számára. Az átláthatóbb és igazságosabb díjazás viszont elengedhetetlenné teszi, hogy a javadalmakat forintosítsuk.

A lelkész díjának összetevői – A minimálbér-táblában (lásd lentebb) szereplő összegekbe azon lelkésznek adott, forintosítható összegek szerepelnek, amelyeket a lelkész havonként – beleértve a 4-10 hittanóra

megtartásáért járó hitoktatói díjat – vagy évenként rendszeresen megkap. Ez utóbbiakat – pl. nagyünnepi perselypénzt, 13. havi díjat, egyházi szolgálatért járó díjat (stólat) stb. – is ide kell számolni, beépítve a havi illetménybe. Ez nemcsak átláthatóbb jövedelmi viszonyokat teremtené, de az olykor a lelkeszi szolgálathoz méltatlan helyzetek enyhítéséhez is hozzájárulna.

A „rezi” kérdése – az anyagiak területén talán ez az egyik legrendezetlenebb kérdéskör. Nagyon sok gyakorlat létezik egyházközségeinkben, amelyek olykor kijátszhatóak egymással szemben. A célunk az, hogy a rezi gyülekezetek által történő térítése valós értéken számítson a lelkeszi illetménybe. Azaz lehet, hogy egy 32 éves lelkésznek jelenleg csak 200 000 forintos a havi illetménye, de a gyülekezet fizeti a parókia teljes rezsijét, kb. 60 000 Ft-ot havonta, ebben az esetben a teendő „csak” a tisztázás. A legcélszerűbb az lenne, ahol megoldható, hogy a lelkész és családja rezsiköltségét az fizesse, aki használja (az esetleges eddigi gyülekezeti kifizetést pedig átcsoportosítanák a lelkész rendes havi díjához.) Persze azonnal adódik a 200 éves, elavult, esetenként túlméretes parókiák kérdése, ami kellő empátiával és hosszabb távú, esetleg külső szakemberekkel való együttgondolkodással kezelhető.

Teljes vagy részmunkaidős lelkész? – Az egyik legnehezebben kezelhető kérdés a 250 gyülekezet természetes sokszínűségének és a lelkeszi szolgálat „mérhetetlenségének” együtteséből adódik. Mert hát mi „hasznosabb-fontosabb” lelkeszi munka: egy előregedő településen eltemetni a gyülekezet tagjait, vagy egy pezsgő városi közösségben sorra tartani, szervezni a különböző hétközi rétegalkalmakat? A LÉM az egységes illetményrendszerrel szeretné mind a két kontextusban végzett lelkeszi munkát megbecsülni.

A lelkész díjának összetevőit is figyelembe vevő (minimál)bértábla:

Kategória	Életkor	Szorzó	Illetmény
1	24-25/28	1,00	180 500 Ft
2	25/26-29	1,30	234 650 Ft
3	30-34	1,40	252 700 Ft
4	35-39	1,50	270 750 Ft
5	40-44	1,60	288 800 Ft
6	45-49	1,70	306 850 Ft
7	50-54	1,80	324 900 Ft
8	55-59	1,90	342 950 Ft
9	60-	2,00	361 000 Ft

Előzetes felméréseink alapján három csoportba sorolhatók a gyülekezetek. Vannak, akik már most is ezen bértábla szerint biztosítják a lelkészek javadalmazását, természetesen forintosítva a béren kívüli juttatásokat. Vannak, akik presbitériumi hatáskörben, önerőből képesek korrigálni a lelkeszi javadalmat, mert a jelenlegi helyzet csak 10-15%-ban tér el az előírtaktól. Ugyanakkor viszonylag sok olyan gyülekezet van, akik szakmai és szükség esetén anyagi támogatásra is igényt tartanak ahhoz, hogy eleget tudjanak tenni a LÉM illetményrendszerének. Szeptembertől az Országos Iroda minden gyülekezettel felveszi a kapcsolatot, hogy egyeztetéseket tudjon kezdeményezni azon gyülekezetekkel, akik ezen harmadik csoportba tartoznak.

Ha első körben azt sikerült elernünk, hogy lelkészek, gyülekezetek, az egyház közössége egyre mélyebbre hatóan akarja átgondolni, rendezni, egymást megtartó és segítő mederbe terelni a lelkeszi szolgálat ezernyi tényezőjét, beszélgetéseket, olykor talán vitákat generálunk, akkor már egy nagyon fontos lépést tettünk a LÉM alapvető célkitűzéseieért, a jelenlegi és a jövőbeni lelkeszi szolgálatért gyülekezeteinkben.

Joób Máté – Kendeh K. Péter

Evangélikus sajátosságaink – a nyitottság

Sokan úgy tekintenek a nyitottságra, mint valami sajátosan evangélikus értékre. Számos gyülekezeti brosúra említi egyházunk egyik legfőbb ismertető-

jegyeként. Némelyek pedig még a magyar evangélikusok közt elterjedt köszönés kapcsán is megjegyzik, hogy szép az a bizonyos „ERŐS VÁR”, csak legyenek rajta ajtók és ablakok, amelyeket kinyithatunk mások felé. Ez utóbbi kijelentés kapcsán nem árt megállni, és mély lélegzetet venni... Az „*Erős vár a mi Istenünk!*” ugyanis Luther koráljából származik (EÉ 254, 256), amelyet a 46. zsoltár alapján írt. A vár képe ebben az esetben legkevésbé sem a bezárkózásnak a szimbóluma, sokkal inkább arra emlékeztet, hogy a mindenható és irgalmas Isten a benne bízók oltalma, menedéke és egyedüli reménysége minden időben. Ez a felismerés lesz számunkra a kiindulópont.

1. A nyitottság az evangélium nélkül értéktelen. Néhány évvel ezelőtt egy evangélikus istentiszteleten a más felekezetűeket így invitálták az Úr oltárához: „*mi nyitottak vagyunk, ezért bárki szabadon jöhet úrvacsorai közösségünkbe*”. Kevéssel ezután jelen voltam egy másik gyülekezeti alkalmon, amelyen – az előbbihez hasonlóan – ismét megszólítottak a nem evangélikusok. Ám itt a szentség közös ünneplését, nagyon helyesen (!) azzal indokolta a lelkész, hogy az „*oltárnál mindnyájan vendégek vagyunk, hisz maga Krisztus a vendéglátó és a felszolgált élelem is*”. A két szemlélet között ég és föld a különbség! „*Mid van, amit nem kaptál?*” – kérdi Pál. „*Ha pedig kaptad, miért dicsekszel?*” (1Kor 4,7) Nem csillogtathatjuk úgy nyitottságunkat,

mint valami teológiai erényt, miközben tudjuk, hogy mindent Istennek köszönhetünk (1Kor 15,10). Nem is bízhatunk semmi másban, kizárólag végtelen irgalmának és kegyelmének szent evangéliumában, amely által a bűnei terhével hozzá menekült a bűnbocsánat örömeiben részesíti.

2. A nyitottság „elkötelező bizonyágtétel” nélkül élettelen. Az idézett kifejezést Luther (is) használta a szolgálai akaratról szóló vitáirátában, mivel meg volt győződve a hit megvallásának szükségességéről. Máskülönbén hasonlóná válunk ahhoz az emberhez, aki a példázat szerint a házát homokra építette (Mt 7,24–27).

Ezért amikor sokan hátat fordítanak nekünk, akkor sem hirdethetünk az elvárásokhoz jobban illő, a füleknek szebben csengő evangéliumot, hogy aztán a nyitottság jegyében mindnyájan elveszünk. Az apostol világosan beszél: „*De ha még mi magunk vagy egy mennyből való angyal hirdetne is nektek evangéliumot azon kívül, amelyet mi hirdettünk, átkozott legyen!*” (Gal 1,8) És hiába gúnyolódott hallgatósága az athéni beszéde után: „*Majd meghallgatunk erről máskor is*” (Ap Csel 17,32), az apostol minden esetben hű maradt az evangéliumhoz. Jó és kíváncsi, ha az egyház nyit sokak felé, de nem mindegy, hogy mivel. Urunk nem talmi, veszendő kincseket bízott ránk, hanem az egyetlen örökkévalót, ahogyan Ézsaiás mondja: „*elszárad a fű, és elhervad a virág, de Istenünk igéje örökre megmarad*.” (Ézs 40,8) Ez az ige a köszikla, életünk szilárd fundamentuma. Más alapot pedig senki nem vethet (1Kor 3,11), különben e világ „badar szelei” minket is csak ideoda fognak cibálni (vö.: Babits Mihály: Jobb és bal c. versével).

3. A nyitottság a krisztusi szeretet nélkül érvénytelen. A liberalizmus zászlaja alatt egy méretét tekintve marginális, ám annál hangosabb és felettébb erőszakos kisebbség megtanította nekünk a leckét, miszerint a „más” bizonyosan jó is. Ezzel párhuzamosan – a tolerancia jegyében – legszentebb értékeinket is sikerült relativizálni. Legnagyobb és legkárosabb

hazugságuk pedig az volt, hogy mindent el kell fogadni olyannak, amilyen. Nekünk azonban a Mester tolerancia helyett a szeretet parancsait helyezte a szívünkre. Tanítása szerint a szeretetnek nincs előfeltétele, és nem érdem alapján adatik, ezért még az ellenségeinkkel és a minket gyűlölőkkel szemben is ez az egy út járható (Mt 5,44), amely nyilván sokkal nehezebb és összetettebb, mint valamit csupán eltűnni. Pál is erre szólít fel gyönyörű himnuszának elején: „*Az az indulat legyen bennetek, amely a Krisztus Jézusban is megvolt*.” (Fil 2,5–11) A nyugati keresztyénség jelentős része a „sokszínű egyház” mítoszának nevében a könnyebb utat választva inkább megelégszik a toleranciával, ahelyett, hogy a kereszt elé állna, és másokat is oda állítana (EÉ 451/2). Engedi, hogy virágozzék minden virág, ahelyett, hogy szeretetből vigasztalna vagy figyelmeztetne, bátorítana vagy épp intene, és szüntelen megtérésre hívna.

Ezek után joggal kérdezheti az olvasó: a nyitottság valóban evangélikus érték? Egyértelműen igen a válaszuk, hiszen soha, senki elől nem zárhatjuk el emberi kritériumok alapján az evangélium ígétét. Nem válogathatunk, amikor Jézus küldő parancsa arra szólít, hogy „*tegyetek tanítvánnyá minden népet!*” (Mt 28,19k) Ugyanakkor nem feledhetjük azt sem, hogy soha, senki és semmi kedvéért nem engedhetünk egy jottányit sem az evangélium igazságából, mivel a ránk bízott drága kincs megőrzésére kaptunk felhatalmazást (2Tim 1,14). Az evangélium ugyanis a legszentebb közügy, de csak akkor használunk vele, ha tisztán és igazán hirdetjük. Szolgálatunk gazdája nem fogja megkérdezni tőlünk, hogy hány embert térítettünk meg, (hiszen ez nem a mi dolgunk), de azt igen, hogy számot adtunk-e akár alkalmas, akár alkalmatlan időben a bennünk élő reménységről (1Pt 3,15). Kérjük ezért a Szentlélek Isten áldását és segítségét, hogy soha ne váljunk hamis tanúvá, hanem Urunk eszközéként szüntelen Krisztusra és az Ő keresztyére mutassunk, amely által még többen megtapasztalhatják az evangélium erejét (Róm 1,16–17).

Weltler Gábor

Szükség van egy közösségre

A gyülekezetet a tágabb családomnak érzem, az életem része az egyház, mondta Illés Csaba, a sárvári gyülekezet presbitere, a férfiegyelet vezetője.

Illés Csaba Kaposvárott született 1971-ben. Gyerekkori éveit Sárváron töltötte. A szülők munkája miatt költöztek a városba, édesapjának a sárvári kórházban kínáltak állást. Édesapja hosszú éveken keresztül volt a sárvári gyülekezet felügyelője, ő színte belenőtt a közösségbe. Itt konfirmált, emlékszik az ifjúsági órákra, összejövetelekre. Készen tanult a mezőgazdasági szakközépiskolában (amit később vett át az evangélikus egyház – a szerk.), a sorkatonai szolgálat teljesítése, a Rendőrtiszti Főiskola elvégzése után, 1993-ban a rendőri hivatást választotta.

Dolgozott sok területen, jelenleg a rendészeti szakterületen teljesít szolgálatot. Szombathelyen dolgozik alezredesi rendfokozatban. Kötődik Sárvárhoz, mindig itt élt. A gyülekezetben működő férfiegyelet vezetését 2012-ben vette át Varga Józseftől, aki 2006-ban alapította azt. A programok szervezésében és a szükséges munkálatok elvégzésében biztos háttérrel nyújt a lelkésznek és a gyülekezetnek a nő- és a férfiegyelet. Ezekre a közösségekre bárki bármikor számíthat. A férfiegyelet havonta egyszer tartja összejöveteleit, hatan, nyolcan vesznek részt az alkalmakon, 40 évestől 75 évesig. A lelki tartalom mellett színes kulturális és sportprogramokat, kirándulásokat egyaránt szerveznek. Kirándultak Szlovéniába, Lendvára és Muraszombatra, a Szigetközbe, a móri

borvidékre. Gyakran hívnak előadókat, például egy Pannon-halmán tanító katolikus papot, az evangélikus gyülekezet egykori lelkészének, Martos Ödönnek unokáját, Hatos Gábor birkózó olimpikont vagy Cseuz Lászlót, aki minden olimpiára kerékpárral utazik. A programokon más felekezetű hívek is részt vesznek, az evangélikus gyülekezet, a férfiegyelet nyitott mások felé. Sárváron a többség római katolikus, az evangélikusoknak nehéz megmutatni magukat, szükség van az ökumenikus gondolkodásra, nyitottságra.

Illés Csabának számtalan ötlete van, próbálja azokat megvalósítani. Fontos, hogy ne kerüljön sok pénzébe a gyülekezetnek. Javasolta, hogy a férfiegyelet kapcsolódjon be a városi szemétszedésbe, a májusfaállításba.

Az utóbbi a városban hagyomány, ami a várparkban kerül megrendezésre, ehhez a rendezvényhez is csatlakozott a férfiegyelet. Sárvár ötvenéves volt idén, ezért ezúttal ötven civil szervezet – a településről és környékéről – állított májusfát. Népünnepély a májusfa kitáncolása május utolsó napján.

– Az egyik legfőbb feladatunk, hogy ha kétkezi vagy szellemi segítség kell, kiegészítsük a gyülekezetet. Próbáljuk a lelkész munkáját segíteni, levenni a válláról a terhet, hogy ő a hitélettel kapcsolatos feladatokra koncentrálhasson. A férfiegyelet tagjai segítenek felújításnál, költöztetésnél, építési munkáknál, például mielőtt a templomban a restaurátorok elkezdték volna a munkát, a vakolat leverésében vagy a templomtető szigetelésénél, 2016-ban. Az udvar takarítása, rendezése folyamatos feladat. Közös főzéseket szerveznek, például amikor az amerikai és az erdélyi, brassói testvérgyülekezetből vendégek érkeznek, vagy a városi folk-lórfesztivál és a konfirmáció idején. A közös étkezés mellett lehet beszélgetni, marasztalják a közösséget.

A férfiegyelet rendszeresen jár különböző alkalmakra, misziós napokra. Jó kapcsolatuk van a szombathelyi és kőszegi gyülekezetek férfiegyeleteivel, megyei szinten összefognak, közös rendezvényeik vannak, jönnek segíteni a GAS napokra. Évente egyszer közös összejövetelt szerveznek, istentiszteleten, egyúttal találkoznak. Együtt ünnepelték a sárvári és a szombathelyi férfiegyelet tizedik évfordulóját is.

Illés Csabát 2006-ban választották presbiternek, a férfiegyelet szervezésén túl is vállalja a feladatokat a gyülekezetben. Szép hagyomány az evangélikus bál a várban január végén, a díszítést és a takarítást a férfi- és a nőegylet közösen végzi. A nőegylettel is együttműködnek, december elején, adventkor közösen értékelik az elmúlt évet. Arra a kérdésre, hogy mit jelent számára a gyülekezet, az evangélikus lét, Illés Csaba így válaszol:

– Büszke vagyok rá. Van egy himnuszunk, az Evangélikus énekeskönyv 443-as éneke: Vezess, Jézusunk. Ezt minden alkalommal elénekkeljük. Erőt ad és boldoggá tesz. A gyülekezetet a tágabb családomnak érzem. Tudom, hogy ide jöhetek, bármikor fordulhatok, nemcsak a lelkészhez, hanem a gyülekezeti tagokhoz is, jó érzés velük együtt lenni. Az életem része az egyház, szervesen kapcsolódik hozzám. A napi munka, rohanás, idegeskedés mellett nagy öröm, mikor hetente jöhetek az énekkari próbára. Munka után ez kimondhatatlan kikapcsolódás, élmény. Fontosak a kis közösségek. Nyitottak vagyunk, nem zárkózunk be, olyan emberek között vagyunk, akikben meg lehet bízni. Ez embernek szüksége van az otthonon kívül egy közösségre.

Balla Emőke

Kedves kisebb-nagyobb olvasóim!

Előző számunkban egy olyan történetet olvashattatok, amely arról szólt: Istennek célja van az életünkkel. Ő mutatja az utat a cél felé, és megtapasztalhatjuk segítségét ezen a hosszú „vándorúton”.

Bizonyára mindenki volt már kirándulni. Míg kicsik voltunk, szüleink készültek, készítettek fel bennünket egy-egy közös kirándulásra, nyári táborra, üdülésre. A bőröndbe, vagy hátizsákba olyan holmikat kellett elcsomagolni, ami az úti célhoz feltétlenül szükséges. Egy vízi táborozó nem hagyhatja otthon a fürdőruhát, sem a hegyi túrás a bakancsot és botot. Külföldi útnál feltétlenül szükség van az iratokra, útlevele és zsebszótárra. No, de nem folytatom, mert úgysem férne rá a papírra a sok, nélkülözhetetlen holmi.

Ballagó diákok hosszú útra készülnek. Előttük áll a nagybetűs élet. Mindeniknek nyakába kerül egy kis tarisznya – ez a szokás – az előttük álló, bizony sokszor göröngyös útra; benne jelképes útravalóval: egy picike pogácsával és egy kis pénzzel. Az én diákkoromban ez 1 fillér volt (ez volt akkor a legkisebb pénz). Hasonlított ez ahhoz, mikor a mesebeli szegény legény tarisznyájában „hamuban sült pogácsával” és egy kulacs vízzel indul el szerencsét próbálni a nagyvilágba.

Most azonban egy olyan bibliai történetről szeretnék írni, ami hasonlít egy kicsit, de mégis nagyon különbözik egy ballagástól, vagy egy kirándulástól. Ebben arról van szó, hogy egy nagyúr rábízta a vagyonát a szolgálira. Bizonyára megbízható embereknek tartotta őket, bízva benne, hogy távollétében is rendben mennek majd a dolgok. Kire többet, kire kevesebbet bízott. Ismerhettem őket, ki mire alkalmas. A Bibliában így mondja el Jézus: egyiknek 5, másiknak 2, harmadiknak 1 talentumot adott. Az első kettő olyan jól tette a dolgát, hogy a rá bízottat megkétszerezte. A harmadik azonban nem csinált belőle gondot. Dehogyan fáradzott! Szépen eltette, biztos helyre. Valószínűleg ismerős legtöbbeteknek a történet folytatása, de ha valaki most hallaná először, az is kitalálja, mit mon-

dott a visszatérő gazdag úr a szolgálinak, mikor meglátta az eredményt. Az első kettőt, akik a rájuk bízott részt jól hasznosították, megjutalmazta; a har-

éreznétek és mondanátok: tudom, hogy mindent Istentől kaptam. Azt azért bízta rám, hogy jóra használjam. Ő nem hagy magamra. Ezen a „tarisznys vándorú-

madiktól azonban haragosan visszavette, amit adott neki. – De hát miért mondta el Jézus ezt a történetet? Mit jelenthet ez nekünk? Az írás elején volt róla szó, hogy életünket Istentől kaptuk. Már születésünk előtt „elgondolta”, mit akar, mi a célja velünk. Erre az életútra kaptunk Tőle „útravalót”. Ránk bízott dolgokat, mint a történetbeli úr. Mennyit? Mi van a tarisznánkban? Bizony, nem tudjuk pontosan, de az biztos, hogy mindenkinek van benne valamennyi. A talentum szó is furcsán hangzik, de amit helyette most mondok, az is különös. A tarisznánkban ilyenek vannak például, hogy mi érdekel bennünket, mire van tehetségünk, mihez van kedvünk. De az is útravaló, amit meg kell tanulnom, ami a kötelességem kicsiként és nagyként egyaránt. A tanulás, a segítség, a másokra figyelés, a rendszeret, a példaadás benne vannak a tarsolyban, ahonnan elő kell vennem és használnom kell. Nem mondhatom, hogy azt csinálom, ami nekem tetszik; azt teszem, amit akarok; nem veszem elő. Mert ha amit Isten adott, azt használok, gyakorlom, egyre növeli a tarsoly tartalmát. Szeretném, ha ti is így

ton” is velünk van. Ha elfáradunk, elfogy az erőnk és türelmünk, Ő mellénk áll, új erőt és kedvet ad!

Végül elmondom nektek, hogy ezt a „talentumos” történetet kisiskolás koromban édesapámtól hallottam először. Olyan mélyen belevésődött a szívembe, hogy azóta végigkíséri az életemet. Nem tudom én sem, mennyit rejtett el Urunk a tarsolyomban. Az azonban bizonyos, hogy használnom kell a jóra. Mennyi lesz belőle? Az majd az utolsó napon fog kiderülni.

A történetet a Bibliában Máté evangéliuma 25. fejezetében a 14-30. versig találhatjátok meg.

Befejezésül Énekeskönyvünk egyik szép énekével bátorítok mindenkit:

„Velem vándorol utamon Jézus, Gond és félelem el nem ér. Elvisz, elsegít engem a célhoz. Ő a győzelmes, hű vezér, Ő a győzelmes, hű vezér.

Velem vándorol utamon Jézus. Ez a vigaszom baj, ha jó. Bármilyen súlyosak rajtam a terhek, Segít hordani, ott van Ő. Segít hordani, ott van Ő.” (Énekeskönyv 459. ének 1. és 4. verse)

Szeretettel:
Asnbóth Lászlóné, Erzsébet néni

SZÉLRÓZSA LECSENGETŐ

„Ne gondold, hogy álom,
Álom volt az egész,
Megmutatta,
Megmutatta nekünk
szeretetét.”

A találkozót követően napokig Bük utcáit jártam. A zizegő, karshalagos fiatalok, a mosolygós munkatársak, a lelkes önkéntesek, a fáradhatatlan Mekkelekesek, a szélrózsza minden irányából érkező lelkesek már mind máshol jártak. Csak a csendes utcák egy-egy villanyoszlopán maradt irányító táblák jelezték, itt bizony egy evangélikus találkozó volt. Véget ért a büki Szélrózsza. Arról már sokan írtak, milyen hangulatos és sokszínű volt az idei találkozó (is), milyen sokan voltunk, mennyire kompakt volt a helyszín. Koordinátorként sajnos nem tudtam a programokon részt venni, de igazán feltöltő volt a csillogó szemű, lelkes munkatársaimat hallgatni arról, mennyire sokan vesznek részt egy-egy adott rendezvényen, vagy milyen jól érezte magát nálunk egy-egy zenekar, előadó. A résztvevők kiemelkedő száma – közel 2500 fő vett részt a találkozón naponta – pedig jelezte, a belefektetett munka meghozta gyümölcsét, a fiatalokhoz eljutott a Szélrózsza híre. Nagyon hálás vagyok Istennek, hogy ennyire megáldotta a találkozónkat, a munkánkat!

A Szélrózsza forgatagában főszervezőként az igazi kihívás a csapatot, a munkaágvezetőket, a közös munkát úgy összehangolni, az információáramlást a lehető leghatékonyabban úgy segíteni, hogy a résztvevők ebből a háttérmunkából semmit ne vegyenek észre, csak azt érezzék, hogy minden a legnagyobb rendben. Azt gondolom, ezt sikerült abszolválni: a munkatársak hamar ráéreztek, mikor, mit várokl el tőlük, tudták, mi a dolguk, és azt a legjobb tudásuk szerint végrehajtották. A Szélrózsza találkozó szervezése igazi csapatmunka, de közben valódi közösségi élmény is! Csak akkor működik, ha mindenki beleteszi magát, a tudását, az energiáját, de nem szabad otthon felejteni a megbocsátásra való gyors készséget, a bocsánatkéréshez szükséges hangot, a „miben tudok segíteni” joker kártyát, a „semmi gond, megoldjuk” bizonyosságát, az „egymás terhét hordozó szeretet” kuponjait, és bizony a „ne haragudj rám” mondatot sem csak a M.Is.K.A. koncerten kell énekelni. Az, hogy idén közel 100 diák önkéntes is csatlakozott a munkatársak csapatához, különösen nagy öröm volt számunkra. Az evangélikus középiskolásoknak (is) fontos lett a Szélrózsza ügye. Megtapasztalhatták, milyen érzés közösségben szolgálni, jó társaságban, minőségi programokon felszabadultan kikapcsolódni. Ez is egy nagyon fontos területe az ifjúsági munkának!

Ezúton köszönöm a Szélrózsza presbiterek, a munkaágvezetők, a munkatársak és a diák önkéntesek odaadó munkáját! Köszönöm, hogy bírták a megfeszített tempót! Köszönöm, hogy mindig mindent megoldottak, hogy számukra sem volt lehetetlen, csak megoldandó feladat! A találkozó utóéletében is aktív szerepem volt, ugyanis a táborbontást követően még három napig látogattam a szállásadóinkat a számlázás ügyében. Elképesztő érzés volt házról házra járva azt hallani, mennyire jó volt a találkozónk, mennyire örülnek, hogy ezt a várost választottuk, milyen kedvesek voltak a

fiatalok, milyen kulturáltan viselkedtek, milyen grandiózus rendezvény volt ez, milyen profi volt a szervezés, és persze mindig ezzel a kérdéssel zárták: „Ugye jönnek jövőre is?”

A 2020-as Szélrózsza helyszínéről még nem tudok nyilatkozni. Arról viszont igen, milyen fontos volt, hogy az idei találkozó egy város szívében került megrendezésre. A Szélrózsza lelkesze, Pongrácz Máté szervezőtársam számos alkalommal hangsúlyozta, mekkora lehetőség rejlik abban, ha egy város központjában rendezünk találkozót. Kettőnk közül abszolút én voltam a szkeptikus e téren, hiszen ilyen szinten városban szervezett Szélrózsára még nem volt példa, és ez nagyon komoly adminisztratív és szervezési terheket rótt rám. Most viszont, hallgatva a bükiek élménybeszámolóit, rá kellett jönnöm, mennyire igaza volt Máténak. Ilyen nyitottságra van szüksége az egyházunknak! Naponta 2-3 telefonhívást is kaptam azzal a kérdéssel, mennyire zárt a rendezvényünk, vagy jöhetnek „külsősök” is? Ugyanis ez nem csak egy találkozó volt egymással, hanem egy találkozási lehetőség másokkal, egyházon kívüliekkel is. Idén kiemelkedően magas számban adtunk el napijegyeket. Ez is azt mutatja, az embereket érdekli az egyház tevékenysége, különböző arcai. A Lehetőségek Piacá szzebnél szebb standjai, az Ökumenikus Segélyszervezet hírességei, a Küldetés Sátor csodálatos ruhakompozíciói, az EPSZTI logikái játéka, vagy éppen a GT Moto Cafében szervezett beszélgetések mind-mind olyan hidak voltak az emberekhez, amelyeken át könnyedén bekerülhettek a „mi kis világunkba”. Ahol aztán észrevétlenül jól érezték magukat. Ezeken a programokon bárki részt vehetett napijegy nélkül is, de úgy tűnik, sokan ezek után még több helyszínt szerettek volna meg nézni, így az eladott napijegyek száma is napról napra emelkedett. Hadd meséljem el egyik legkedvesebb történetemet zárásként. Az egyik street foodos csapattal a találkozó végén, a pénzügyi elszámolásunk során beszédbe elegyedtem. Az egyik eladó elmesélte, számos rendezvényen jártak már, de még sehol nem tapasztalta meg azt a figyelmességet, amiben itt volt része nálunk. A szokásos bepakolásnál, cipekedésnél ugyanis mindig volt valaki, aki odalépett hozzá, átvette tőle a nehéz terheket, és segített neki azok hordozásában. Azt is külön kiemelte, milyen tisztelttudóan beszéltek vele a résztvevők, tudtak szépen kérni és megköszönni, türelmesen a sorban várni. Elköszönéskor még lelkendezve újságolták: elhatározták, hogy megkeresztelkednek és csatlakoznak a büki evangélikus gyülekezethez, mert annyira sokat kaptak ez alatt a pár nap alatt. Az idei Szélrózsán a megújult csapattal remegő lábakkal, de annál nagyobb elhívástudattal szálltam be a csónakba. Ő hívott el minket, az Ő szavára vetettük ki hálóinkat a gyülekezetekben, az evangélikus középiskolákban, majd Bükön is minden reggel és este. Most olyan, mintha tényleg csak egy álom lett volna ez az egész büki Szélrózsza. Valóban. Simon Réka lelkész és számos büki fiatal valóra vált, valósággá vált álma volt ez a találkozó, amelyben Isten gazdagon megmutatta szeretetét.

A Szélrózsza „Anyá” az idei év Szélrózsza-dal versszakával búcsúzik a büki találkozótól, és bízza a jövőbeli terveit, vágyait Istenre.

„Mégis rád bízom magam
Szólítottál, én Uram!
Sokszor vagyok távol,
eldobom, mi gátol
Mégis rád bízom magam.”

Szeli Noémi, Szélrózsza koordinátor

A Szélrózsza záró istentiszteletének perselypénze 521.110 Ft volt, melyet a Szombathelyi Erdészeti Zrt. ugyanekkora összeggel kiegészít. Ahogyan az már korábban is meghirdetésre került, ezzel az összeggel az őrimagyaródsi Életfa Ifjúsági Tábor területén álló, őrségi szoknyás harangláb felújítását támogatták mindazok, akik Bükön adományukat a perselybe dobták. Egyházmegyénk minden tagja nevében hálás szívvel köszönöm meg támogatásukat. Erős vár a mi Istenünk!

Rostáné Piri Magda esperes

Egyházában élt

Ha az emberek életében megadatik az a kegyelmi idő, amely nemcsak a lelki, hanem a testi újjászületést is jelenti, akkor abban a helyzetben napok, hónapok s évek is átértékelődnek. Természetesen mindehhez abban a bizonyosságban kell élnünk, hogy teremtett világunkban Valakinek a kezében van az életünk. Megköszönjük Szüleink gondoskodását, a családi béke s otthon hívogató szeretetét és meghittségét. Teremtettségünkől fakadóan bizonyos életkorszakokban nemcsak visszatekintünk, hanem emlékekről beszélgetünk. Egy nyári vasárnapon Édesanyám, Polgárdi Sándorné (született Balázs Judit) a szülőfalujáról, Takácsról írt könyvet olvasta élete utolsó vasárnapján (Szentháromság ünnepe utáni 6. vas.) Visszatekintés volt ez a délután, körmondatokban elmesélve az elmúlt évszázadban megélt eseményeket.

Most e sorokkal az Ő életére emlékezem. Neveket helyezett el családok közösségében, fényképekről olvasta le, ki hol lakott szülőfalujában, azaz otthon. Az elmúlt években több olyan személyes beszélgetés, történetek elmondásának hallgatója lehettem, amelynek eredményeképpen nemcsak családjuk, nagyszüleim, de a takácsi gyülekezetünk életéről, lelkészeinek emlékeiről szólt hitelesen. Ma mégis az a huszonnégy esztendő pereg le előttem, ahol Ő szolgált a saját tudásával, munkájával, odafigyelésével és vendégszeretettel. Szeretettel és hálaadással tekintek vissza a

Balázs és Polgárdi családok lelki örökségére. Az elmúlt hónapok s évek az Istentől adott kegyelmi időben megadták a szeretetteljes visszaemlékezéseket. Magyar mondatokban körülírt történeteket s azokat a képeket, amelyeket magunkban s egymás között felelevenítettünk. Ez most nem megsárgult, sokszor átforgatott képek lapozása volt, mert voltak ilyen alkalmak is. Mi ilyenkor emlékeztünk, s továbbadtuk azt a szeretetet, amelyet kaptunk, amelyből éltünk, és megtartott bennünket. Sokszor halljuk, az embert életében kell megbecsülni és szeretni. Istennek legyen hála, abban a családban nevelkedtem fel, ahol apai nagyszüleimmel éltünk együtt. Édesanyám szülői háza szemben volt. Nagyszülőknél töltött nyarak, szüleim szeretetteljes, mindenre figyelő nevelése... az ember felnőttkorában még inkább felértékelődik az, amit Tőlük kaptott. Sosem álltunk távol a gyülekezettől. Innét jön a hit. A gyülekezethez kötődés, a Tisztelendő urak szolgálatai. De akik az Urban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem lankadnak el....Nagyszüleim presbiteri szolgálatán keresztül a családhoz került közelebb a saját gyülekezetünk élete. Abban az időszakban nevelkedtem a hetvenes évek végén, amikor a gyülekezeti hittan- és konfirmációi órák a parókian és a gyermek istentiszteletek pedig a „cserepályha körül” a konyhában voltak. Kedves édesanyám indító küldése, az általa nyitott ajtó fogadása mindig megmarad

bennem. Vagy a különböző alkalmakra való készülődése.

Édesapám halála, a gyülekezetben való részvételem az ÚR Isten Lelke által formált engem is. Megpróbáltatások, vigasztalások, élni akarás: ez jellemezte Őt özvegyen. Sokszor kellett a fájdalmak keresztje előtt megállnia, amikor szeretteit elvesztette. Krisztusa az Ő Ura és Meg-

váltója volt – vallotta. Elhívottként az Isten mélységes szeretete közelségében átéltek megszólításait. S ez a szeretet kísért bennünket. Özvegyként könyvelői fizetéséből, túlórákkal vállalta, hogy teológusként tudjam folytatni tanulmányaimat. S miután az 1985. évben negyvenhárom évesen özvegy lett, azt követően, amikor fia 1994-ben végzett a Teológián, huszonnégy esztendőn keresztül a gyülekezetek életét, adminisztrációját segítette ott, ahol kellett s ahol kérték. A somlószőlősi szolgálataim során segítette és vitte a somlószőlősi gyülekezet könyvelését, és a hozzá tartozó kis gyülekezetekben segítette a munkát, vagy elvégezte mindaddig, amíg más nem vállalta ezt a feladatot.

Tizennégy esztendőn keresztül a nyári táborok szeretetteljes szervező Testvére volt. Sokat segített az egyházmegye adminisztrációjában, és a kollégáknak is iránymutatásokat adott. Mert tudtuk a szeretet-himnuszról, hogy legnagyobb a szeretet! Szeretetet adott tovább, mely megtartotta, s áldás lehetett egy lelkész életében. Áldott legyen emléke!

Polgárdi Sándor

KÉRJÜK MEGRENDELŐINKET ÉS ELŐFIZETŐINKET, HOGY ADOMÁNYAIK BEFIZETÉSÉVEL TÁMOGASSÁK ÚJSÁGUNK MEGJELENÉSÉT, MELYET AZ ALÁBBI SZÁMLÁRA LEHET BEFIZETNI:

Számlakezelő: **Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség**

Számlaszám: **UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025**

Külföldről: **IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025**

Kérésre csekket küldünk! • [Egy újság egy évre szóló önköltségi ára 1.800 Ft/példány]

A közlemény rovatba kérjük beírni a megrendelő neve és címe mellé: **Adomány DH**

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: **Szemerei János püspök**

Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés: **Koczor György**

Email: **gyorgy.koczor@lutheran.hu**

Telefon: **+36 20/824-3444**

Korrekter: **Miklósné Jancsó Hanna**

A szerkesztőség címe: **8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.**

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: **gyorgy.koczor@lutheran.hu**

Postacím: **8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.**

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: **Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség**

Számlaszám: **UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025**

Külföldről: **IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025**

Készült az **Asperján Nyomdában**

Tördelés: **RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót**

A cikkek tartalmaért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátapon a Kapernaum szeretetotthon harangja látható.

Fotó: **Tencz Károly**

